

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.5.2003
COM (2003) 251 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
(FLEGT)**

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΣΥΝΟΨΗ	3
2.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
3.	ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ	5
4.	ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (FLEGT)	6
4.1.	Στήριξη των χωρών παραγωγής ξυλείας.....	7
4.2.	Το εμπόριο ξυλείας.....	10
4.3.	Δημόσιες συμβάσεις.....	18
4.4.	Πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα	19
4.5.	Χρηματοδότηση και επενδύσεις.....	21
4.6.	Στήριξη του σχεδίου δράσης με ισχύουσες νομοθετικές πράξεις	22
4.7.	Η ξυλεία πολέμου	24
5.	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ	25
6.	ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ	27
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	28

1. ΣΥΝΟΨΗ

Το παρόν έγγραφο, στο οποίο προτείνεται σχέδιο δράσης της ΕΕ για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο (Forest Law Enforcement, Governance and Trade - FLEGT), καθορίζει διαδικασία και δέσμη μέτρων μέσω των οποίων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει να αντιμετωπιστεί το συνεχώς αυξανόμενο πρόβλημα της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς εμπορίου. Η καταπολέμηση του προβλήματος αυτού αποτελεί μια από τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μετά τη Παγκόσμια Διάσκεψη του 2002 για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ).

Το σχέδιο δράσης αποτελεί το έναυσμα μιας διαδικασίας που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις μεταρρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων και συνοδεύεται από δράσεις που αποβλέπουν στην ανάπτυξη της πολυμερούς συνεργασίας, καθώς και από συμπληρωματικά μέτρα, ως προς τη ζήτηση, τα οποία αποβλέπουν στη μείωση της κατανάλωσης της παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στην ΕΕ¹ (και κατ'επέκταση στις κυριότερες καταναλωτικές αγορές στον υπόλοιπο κόσμο).

Συνεργασία για την ανάπτυξη: οι προσπάθειες θα επικεντρωθούν στην προώθηση λύσεων στο πρόβλημα της παράνομης υλοτομίας, οι οποίες θα είναι αμερόληπτες, δίκαιες και δεν θα θίγουν τα ενδεέστερα τμήματα των πληθυσμών· στην παροχή βοήθειας στις χώρες εταίρους ώστε να αναπτύξουν αυτές συστήματα επαλήθευσης της νόμιμα υλοτομημένης ξυλείας· στην προαγωγή της διαφάνειας των πληροφοριών· στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των κυβερνήσεων και της κοινωνίας πολιτών των χωρών εταίρων, και στην προώθηση της μεταρρύθμισης των πολιτικών.

Εμπόριο ξυλείας: η ΕΕ θα ξεκινήσει πιο μακροπρόθεσμη διαδικασία διαλόγου με τις χώρες παραγωγής και κατανάλωσης ξυλείας με σκοπό την επέκταση της διεθνούς συνεργασίας για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και τη δημιουργία πολυμερούς πλαισίου που θα μπορεί να χρησιμεύει ως βάση των δράσεων. Στο άμεσο μέλλον, προτείνεται εθελοντικό σύστημα χορήγησης αδειών, μέσω του οποίου οι χώρες εταίροι θα χορηγούν άδεια που θα πιστοποιεί τη νομιμότητα της εξαγόμενης προς την ΕΕ ξυλείας. Για την εφαρμογή του, θα απαιτηθεί η έκδοση κανονισμού του Συμβουλίου. Η Επιτροπή θα εξετάσει τις δυνατότητες θέσπισης νέων μέτρων – και τις επιπτώσεις τους – καθώς και, αν δεν υπάρξει πολυμερής πρόοδος, τη δυνατότητα εφαρμογής νομοθετικών μέτρων για τον έλεγχο των εισαγωγών στην ΕΕ της παράνομα υλοτομημένης ξυλείας.

Δημόσιες συμβάσεις: θα κοινοποιηθούν πρακτικές πληροφορίες στις αναθέτουσες αρχές με γνώμονα τις οποίες θα μπορούν να διασφαλίζουν τη νόμιμη καταγωγή της ξυλείας στο πλαίσιο των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων.

Πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα: προτείνονται μέτρα για την ενθάρρυνση πρωτοβουλιών του ιδιωτικού τομέα με σκοπό την καθιέρωση ορθών πρακτικών στον δασικό τομέα, καθώς και για τη χρήση εθελοντικών κωδίκων δεοντολογίας για τον εφοδιασμό αποκλειστικά νόμιμης ξυλείας.

¹ Στο πλαίσιο του παρόντος εγγράφου, ο όρος «ξύλεια» χρησιμοποιείται όσον αφορά τη στογγύλη ξυλεία και την ακατέργαστη πριστή ξυλεία. Με τον όρο «προϊόντα ξυλείας» νοούνται τα παράγωγα προϊόντα που υπόκεινται σε περαιτέρω κατεξεργασία.

Διασφαλίσεις για τη χρηματοδότηση και τις επενδύσεις: οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που πραγματοποιούν επενδύσεις στο δασικό τομέα θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να αναπτύξουν διαδικασίες περί της δέουσας επιμέλειας, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τον περιβαλλοντικό και κοινωνικό αντίκτυπο των δανείων που χορηγούνται στο δασικό τομέα, καθώς και τη συμμόρφωση προς την εφαρμοστέα νομοθεσία. Τα ιδρύματα εξαγωγικών πιστώσεων θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να αναπτύξουν κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση των διαδικασιών επιλογής των έργων του δασικού τομέα και κώδικες πρακτικής για τα έργα αυτά.

Εφαρμογή: για την υποστήριξη της εφαρμογής των προαναφερόμενων δραστηριοτήτων, προτείνεται συντονισμένη δράση της ΕΕ, βασιζόμενη στα ισχυρά σημεία και τις ικανότητες της Επιτροπής και των κρατών μελών της ΕΕ. Θα εκπονηθεί κοινό πρόγραμμα εργασίας με τα κράτη μέλη ώστε να διευκολυνθεί η δράση αυτή.

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παράνομη υλοτομία διαπράττεται όταν η ξυλεία υλοτομείται κατά παράβαση της εθνικής νομοθεσίας. Λόγω του λαθραίου χαρακτήρα της, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η κλίμακα και η αξία της παράνομης υλοτομίας σε σχέση με το παγκόσμιο εμπόριο δασικών προϊόντων (το οποίο σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ υπερβαίνει τα 150 δις ευρώ ετησίως²), αλλά υπάρχουν σαφείς ενδείξεις που καταδεικνύουν ότι πρόκειται για ένα σοβαρό πρόβλημα που επιδεινώνεται σε συνεχώς αυξανόμενο βαθμό. Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας το 1999 σχετικά με τη συνολική της δασική πολιτική παρατηρεί: «Σε πολλές χώρες, η παράνομη υλοτομία είναι παρόμοια σε μέγεθος με τη νόμιμη παραγωγή. Σε άλλες, υπερβαίνει σαφώς τη νόμιμη παραγωγή.»³

Η παράνομη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των δασών, είναι αλληλένδετη με τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Σε ορισμένες χώρες με μεγάλη δασική κάλυψη, η διαφθορά που τροφοδοτείται από κέρδη προερχόμενα από την παράνομη υλοτομία έχει αυξηθεί σε τέτοιο βαθμό που απειλεί το κράτος δικαίου, τις αρχές της δημοκρατικής διακυβέρνησης και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η παράνομη εκμετάλλευση των δασών συνοδεύεται από βίαιες συγκρούσεις. Τα κέρδη που προέρχονται από την παράνομη εκμετάλλευση των δασών (και άλλων φυσικών πόρων) χρησιμεύουν συχνά για τη χρηματοδότηση και τη διαιώνιση των συγκρούσεων αυτών.

Η παράνομη υλοτομία και το συνδεδεμένο με αυτή εμπόριο απειλούν επιπλέον την ανταγωνιστικότητα των νόμιμων δραστηριοτήτων των δασικών βιομηχανιών τόσο στις χώρες εξαγωγής όσο και στις χώρες εισαγωγής. Έτσι, περιορίζεται η ικανότητα των βιομηχανιών αυτών να αναπτύξουν δραστηριότητες που συμβάλλουν στην αειφόρο διαχείριση των δασών και στην αειφόρο ανάπτυξη γενικότερα.

Η παράνομη υλοτομία κοστίζει στις κυβερνήσεις τεράστια χρηματικά ποσά. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η παράνομη υλοτομία αντιπροσωπεύει για τις χώρες παραγωγής ξυλείας διαφυγόντα έσοδα της τάξης των 10-15 δις ευρώ ετησίως⁴, τα οποία θα μπορούσαν να

² Περιβαλλοντικές προοπτικές του ΟΟΣΑ (*OECD Environmental Outlook*) (2001)

³ Παγκόσμια Τράπεζα, έκθεση για το δασικό τομέα (*World Bank, Forest Sector Review*) (1999)

⁴ Αναθεωρημένη δασική στρατηγική της Παγκόσμιας Τράπεζας (*World Bank Revised Forest Strategy*) (2002)

χρησιμοποιηθούν για την παροχή καλύτερης υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης και άλλων δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και για την υλοποίηση της αειφόρου διαχείρισης των δασών.

Η παράνομη υλοτομία προκαλεί επίσης τεράστιες περιβαλλοντικές ζημιές και απώλεια της βιοποικιλότητας, για παράδειγμα μέσω της υλοτόμησης σε εθνικούς δρυμούς, και μπορεί να διευκολύνει επίσης την παράνομη εκμετάλλευση της άγριας ζωής. Μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αποψίλωση των δασών και να καταστήσει πιο ευάλωτα τα δάση στις πυρκαγιές, δύο φαινόμενα που συντείνουν στις κλιματικές μεταβολές. Επιπλέον, αποτελεί απειλή για την αειφόρο διαχείριση των δασών και έχει μακροχρόνιο αρνητικό αντίκτυπο στη διαβίωση των εξαρτώμενων από τους δασικούς πόρους πληθυσμών, πολλοί από τους οποίους αποτελούν συχνά το ενδεέστερο και πιο περιθωριακό τμήμα του κόσμου.

Η παράνομη υλοτομία απειλεί επομένως πολλά βασικά στοιχεία των κοινοτικών στόχων στον τομέα της ανάπτυξης, όπως τη χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα για την ανάπτυξη των ενδεών τμημάτων των πληθυσμών, την ειρήνη, την ασφάλεια, τη χρηστή διακυβέρνηση, την καταπολέμηση της διαφθοράς και την αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος.

Παρότι η πτυχή του προβλήματος από την πλευρά της προσφοράς αφορά τις χώρες παραγωγής ξυλείας, η μεγάλη διεθνής ζήτηση για ξυλεία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης από αδίστακτους φορείς εκμετάλλευσης και εμπόρους, με αποτέλεσμα την ενθάρρυνση πρακτικών παράνομης υλοτομίας. Η ΕΕ και άλλοι σημαντικοί καταναλωτές των προϊόντων ξυλείας, ως κυριότερες πηγές της ζήτησης αυτής, μπορούν επομένως να λάβουν σημαντικά μέτρα για να προσανατολίσουν τη ζήτηση αποκλειστικά προς τη νόμιμα υλοτομημένη ξυλεία.

3. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Η παρούσα ανακοίνωση προτείνει σχέδιο δράσης με το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση σκοπεύει να υποστηρίξει τις προσπάθειες για την καταπολέμηση του προβλήματος της παράνομης υλοτομίας. Η Επιτροπή άρχισε να εργάζεται επί του θέματος αυτού μετά την υπουργική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε το Σεπτέμβριο του 2001 στην Ινδονησία και, τον Απρίλιο του 2002, διοργάνωσε διεθνές συνέδριο εργασίας στις Βρυξέλλες, στο οποίο προσκλήθηκαν εμπειρογνώμονες των κυριότερων χωρών παραγωγής και εισαγωγής ξυλείας, οι αντιπρόσωποι της δασικής βιομηχανίας, η κοινωνία των πολιτών και διάφορα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για να συμμετάσχουν στη διαδικασία εκπόνησης του παρόντος σχεδίου δράσης. Το σχέδιο αυτό βασίζεται επίσης στις δεσμεύσεις που ανελήφθησαν στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς μια παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη»⁵ και στο 6ο έκτο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον⁶. Το σχέδιο δράσης αποτελεί συνεισφορά στην εφαρμογή του σχεδίου υλοποίησης της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ), ιδίως όσον αφορά την παράγραφο 45 γ.⁷

⁵ COM(2002) 82, 13.2.2002

⁶ Απόφαση 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2002

⁷ Η παράγραφος 45 γ) ορίζει τα εξής: Να αναληφθεί άμεση δράση για την επιβολή της εθνικής νομοθεσίας στο δασικό τομέα και την καταπολέμηση του παράνομου διεθνούς εμπορίου δασικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των δασικών βιολογικών πόρων, με τη στήριξη της διεθνούς κοινότητας, και να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη ικανοτήτων από πλευράς θεσμών και ανθρώπινου δυναμικού για την επιβολή της εθνικής νομοθεσίας στους τομείς αυτούς.

Η συμμετοχή της ΕΕ σε εθνικές και διεθνείς προσπάθειες για την καλύτερη επιβολή της δασικής νομοθεσίας και την καλύτερη διακυβέρνηση παγκοσμίως περιγράφεται στο παράρτημα 1. Μεταξύ των διεθνών αυτών πρωτοβουλιών πρέπει να υπογραμμιστεί ότι περιλαμβάνεται ολόκληρη σειρά περιφερειακών πρωτοβουλιών για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση. Η πρώτη τέτοιου είδους περιφερειακή πρωτοβουλία ήταν η διαδικασία για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση στην Ασία, η οποία σημείωσε σημαντική πρόοδο ως προς την αύξηση της πολιτικής δέσμευσης για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας καθώς και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων των χωρών παραγωγής και κατανάλωσης ξυλείας, της τοπικής και διεθνούς κοινωνίας των πολιτών, του ιδιωτικού τομέα και των χορηγών βοήθειας, για ένα συντονισμένο πρόγραμμα εργασίας. Παρόμοια διαδικασία βρίσκεται τώρα σε φάση εκκίνησης στην Αφρική, η οποία θα μπορούσε να επαναληφθεί και σε άλλες περιοχές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και πολλά κράτη μέλη της ΕΕ υποστήριξαν σθεναρά τις διαδικασίες αυτές στην Ασία και στην Αφρική - τόσο μέσω πολιτικής υποστήριξης όσο και μέσω χρηματοδοτικών εισφορών.

Οι περιφερειακές αυτές πρωτοβουλίες στην Αφρική και την Ασία επικεντρώνονται μόνο στο ζήτημα της νομιμότητας και δεν εξετάζουν ευρύτερα και πιο περίπλοκα προβλήματα όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη της δασικής εκμετάλλευσης. Υπάρχει σαφής διαφορά μεταξύ των δύο τύπων προβλημάτων: η ξυλεία μπορεί να υλοτομείται νόμιμα κατά τρόπο μη αειφόρο, για παράδειγμα με την έγκριση εκχερσώσεων, ενώ η ξυλεία που υλοτομείται παράνομα μπορεί να προέρχεται από αειφόρους πηγές, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της ξυλείας που υλοτομείται με αυτόχθονα συστήματα διαχείρισης, τα οποία είναι μεν αειφόρα αλλά δεν πληρούν τις επίσημες νομικές απαιτήσεις.

Το παρόν σχέδιο δράσης υιοθετεί την ίδια προσέγγιση που ακολουθούν οι περιφερειακές διαδικασίες στην Αφρική και την Ασία και εξετάζει αποκλειστικά το θέμα της νομιμότητας, αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι ο ευρύτερος στόχος της ΕΕ είναι να ενθαρρυνθεί η αειφόρος διαχείριση των δασών. Δεδομένου ότι, σε πολλές χώρες, η δασική νομοθεσία βασίζεται στην αρχή της αειφόρου διαχείρισης των δασών, η αποτελεσματικότερη επιβολή της δασικής νομοθεσίας θα πρέπει να οδηγήσει σε πιο αειφόρο διαχείριση των δασών. Στην περίπτωση που η νομοθεσία δεν βασίζεται στην προϋπόθεση αυτή, η ΕΕ θα ενθαρρύνει την αναθεώρηση του νομικού πλαισίου. Η βελτίωση της διακυβέρνησης στο δασικό τομέα αποτελεί συνεπώς σημαντικό βήμα προς την αειφόρο ανάπτυξη.

Επομένως, το σχέδιο δράσης θα πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο των συνολικών προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την επίτευξη της αειφόρου διαχείρισης των δασών, τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Εν προκειμένω, οι προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας λαμβάνουν τη μορφή σημαντικών προγραμμάτων συνεργασίας για την ανάπτυξη των τροπικών δασών στη Βραζιλία, την Κεντρική Αφρική και την Ινδονησία.

4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΤΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (FLEGT)

Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει πολλές πτυχές: στήριξη των χωρών παραγωγής ξυλείας, προσπάθειες ανάπτυξης πολυμερούς συνεργασίας για την καταπολέμηση του εμπορίου παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, εθελοντικά μέτρα για την παροχή βοήθειας στις κυβερνήσεις που επιθυμούν να αποτρέψουν τη διείσδυση στην κοινοτική αγορά ξυλείας που έχει υλοτομηθεί παράνομα στο έδαφός τους, πολιτική στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, μέτρα για την αποτροπή επενδύσεων σε δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την παράνομη υλοτομία και, τέλος, την ξυλεία πολέμου. Επιπλέον, γίνεται

αναφορά στην εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας στο επίπεδο της Κοινότητας και των κρατών μελών για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού.

4.1. Στήριξη των χωρών παραγωγής ξυλείας

Τα υψηλότερα επίπεδα παράνομης υλοτομίας συναντώνται στις αναπτυσσόμενες χώρες και στις χώρες με αναδυόμενη οικονομία της αγοράς και η συνεργασία για την ανάπτυξη θα συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη των ικανοτήτων για την καταπολέμηση του προβλήματος της παράνομης υλοτομίας.

4.1.1. Αμερόληπτες και δίκαιες λύσεις

Οι διαστάσεις που μπορεί να λάβει η παράνομη υλοτομία μπορούν να κυμανθούν από εκτεταμένες βιομηχανικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται απροκάλυπτα και παράνομα σε εθνικούς δρυμούς, έως την εκχέρσωση γαιών από φτωχούς κατόχους μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων για γεωργικούς σκοπούς ή την κοπή ξυλείας για οικιακή χρήση χωρίς την κατοχή των απαιτούμενων αδειών.

Η πρόκληση είναι να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και ειδικότερα η αυστηρότερη επιβολή της νομοθεσίας, δεν θα έχουν ως στόχο τις πιο ευάλωτες ομάδες, όπως τους φτωχούς πληθυσμούς των αγροτικών περιοχών ενώ θα αφήνουν ταυτόχρονα άθικτους τους ισχυρότερους παράγοντες. Το στοιχείο αυτό πρέπει να εξεταστεί με ιδιαίτερη προσοχή σε χώρες όπου διεφθαρμένα στελέχη της αστυνομίας και της δικαιοσύνης συμπράττουν σε παράνομες επιχειρηματικές δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας.

Οι ισχύουσες δασικές νομοθεσίες και πολιτικές ευνοούν συχνά τις δασικές δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας και, με τον τρόπο αυτό, υπάρχει κίνδυνος να αποκλείσουν τον τοπικό πληθυσμό από την πρόσβαση στις δασικές πηγές. Η μεροληπτική αυτή μεταχείριση οδηγεί σε απογοήτευση και συγκρούσεις. Επίσης, εξωθεί στην παρανομία τους τοπικούς πληθυσμούς που εξαρτώνται από τους δασικούς πόρους, επειδή τις περισσότερες φορές οι εν λόγω πληθυσμοί δεν διαθέτουν άλλο τρόπο κάλυψης των βιοποριστικών τους αναγκών. Ωστόσο, αν λάβουν τα σωστά κίνητρα, οι εξαρτώμενες από τα δάση κοινότητες μπορούν να γίνουν πολύτιμοι σύμμαχοι στο ρεύμα μείωσης της παράνομης υλοτομίας. Πολλά επιτόπια παραδείγματα καταδεικνύουν την εξέλιξη αυτή, άλλοτε με την επιτόπια βοήθεια των χορηγών και άλλοτε χωρίς τη βοήθεια χορηγών. Για παράδειγμα, στο δυτικό Kalimantan, στην Ινδονησία, ένα σύστημα για την προστασία των δασών που εγκαινίασε το χωριό Pendaun υιοθετήθηκε και από τα γειτονικά χωριά, με αποτέλεσμα να αποκλειστούν οι παράνομοι υλοτόμοι από μια εκτεταμένη δασική περιοχή, μη προστατευόμενη μέχρι τη στιγμή εκείνη.⁸ Στη Βραζιλία, η προστατευόμενη περιοχή της Mamiraua με σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη είναι ένα από τα πολλά παραδείγματα δομών στις οποίες συμμετέχει η κοινωνία των πολιτών για τη διαχείριση και την προστασία των δασών. Παρόμοια παραδείγματα συναντώνται και στον υπόλοιπο κόσμο.

Οι χορηγοί βοήθειας, συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ και των κρατών μελών της, μπορούν να δώσουν μεγαλύτερη βαρύτητα στις πρωτοβουλίες αυτές με τη συλλογική παροχή βοήθειας στη διαχείριση των δασών από τις τοπικές κοινότητες, με τη συμβολή τους στη συμπερίληψη των διδαγμάτων που έχουν αντληθεί από τα συστήματα αυτά σε εθνικές νομοθεσίες και πολιτικές και σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις των χωρών εταίρων ώστε να διασφαλιστεί

⁸ Μελέτη συγκεκριμένης περίπτωσης που παρουσιάστηκε κατά την υπουργική διάσκεψη της Ανατολικής Ασίας για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση, 11 -13 Σεπτεμβρίου 2001, Μπαλί, Ινδονησία.

ότι ορισμένοι βασικοί παράγοντες, όπως η έγγειος ιδιοκτησία και η πρόσβαση σε δασικές πηγές, θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας.

4.1.2. Συστήματα επαλήθευσης

Στις χώρες στις οποίες εφαρμόζεται χαλαρά η δασική νομοθεσία, η χρησιμοποίηση αξιόπιστων συστημάτων που επιτρέπουν να γίνει διάκριση μεταξύ της νόμιμης και της παράνομης παραγωγής θα συμβάλει καθοριστικά στην παροχή αξιόπιστων εγγυήσεων στην αγορά όσον αφορά το νόμιμο χαρακτήρα της υλοτομημένης ξυλείας. Τα συστήματα αυτά θα χρησιμεύσουν ως βάση για τον προσδιορισμό της νόμιμα υλοτομημένης ξυλείας με σκοπό την εξαγωγή της προς την αγορά της ΕΕ, στο πλαίσιο συμφωνιών εταιρικής σχέσης που θα προταθούν (τμήμα 4.2). Για τη δημιουργία τέτοιων συστημάτων θα απαιτηθούν πιθανότατα η τεχνική ανάπτυξη και η ανάπτυξη πρόσθετων ικανοτήτων, καθώς και η θεσμική ενίσχυση των κυβερνητικών οργάνων, της κοινωνίας των πολιτών και του ιδιωτικού τομέα.

Μεταξύ των μέτρων που μπορούν να εφαρμοστούν περιλαμβάνεται ολόκληρη σειρά τεχνολογιών που επιτρέπουν την εποπτεία των εργασιών υλοτόμησης και τον εντοπισμό της προέλευσης της ξυλείας από το σημείο υλοτόμησης, τα πριστήρια και τους λιμένες έως τις τελικές αγορές. Η μελλοντική κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη στον τομέα των δασών θα ενθαρρύνει τον καθορισμό τέτοιων συστημάτων εποπτείας και ανίχνευσης.

4.1.3. Διαφάνεια

Οι χορηγοί βοήθειας μπορούν να συμβάλουν στη μεγαλύτερη διαφάνεια των πληροφοριών στο δασικό τομέα. Μεταξύ των σημαντικών πτυχών της διαφάνειας περιλαμβάνονται η διάθεση επακριβών πληροφοριών για την ενοικίαση δασικών παραχωρήσεων και τους τίτλους ιδιοκτησίας δασικών εκτάσεων, η διάθεση πληροφοριών για την κατάσταση των δασών, και τέλος, η παροχή πληροφοριών περί νομοθεσιών και κανονισμών μεταφρασμένων σε γλώσσες κατανοητές από το ευρύτερο κοινό.

Η διαφάνεια διευκολύνεται επίσης με την προσφυγή σε διαδικασία εποπτείας και ελέγχου από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες των συστημάτων που χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση της νόμιμης προέλευσης της ξυλείας στις χώρες παραγωγής. Η εποπτεία από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες καθιστά τα συστήματα επαλήθευσης πιο αξιόπιστα και λιγότερο ευάλωτα στη διαφθορά. Υπάρχουν διάφορα παραδείγματα κατά τα οποία οι αρμόδιες εθνικές αρχές προώθησαν την εποπτεία στο δασικό τομέα από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες. Ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές, σύμβουλοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις, έχουν επιτελέσει όλοι σημαντικό ρόλο σε αυτή την πρωτοποριακή προσπάθεια για την προαγωγή της διαφάνειας.

Τεχνολογίες όπως οι τεχνικές τηλεανίχνευσης και αεροφωτογράφισης συμβάλλουν επίσης καθοριστικά στην διασφάλιση της διαφάνειας. Το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΚΚΕρ) διαθέτει μακροχρόνια πείρα στην εφαρμογή τεχνολογιών τηλεανίχνευσης για τη χαρτογράφηση των δασών και την παρακολούθηση και διαχείριση των πληροφοριών, και θα είναι σε θέση να προσφέρει σημαντική τεχνογνωσία για την υποστήριξη του υπο εξέλιξη προγράμματος FLEGT.

4.1.4. Ανάπτυξη ικανοτήτων

Η υποστήριξη των κυβερνήσεων των χωρών εταίρων από τους χορηγούς βοήθειας είναι αναγκαία για την εφαρμογή εκτεταμένων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της διακυβέρνησης,

για παράδειγμα στο δικαστικό τομέα, στην αστυνομία και στο στρατό. Σε πολλές χώρες η δωροδοκία και η έλλειψη καταλογισμού ευθυνών στους θεσμούς αυτούς έχουν ως αποτέλεσμα την ενθάρρυνση της παράνομης και μη αειφόρου εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων, συμπεριλαμβανομένων των δασών.

Απαιτείται επίσης άμεση βοήθεια για την ανάπτυξη των ικανοτήτων ώστε να αντιμετωπιστούν τα νέα και περίπλοκα ζητήματα των οποίων πρέπει να επιληφθούν οι δημόσιες υπηρεσίες στις αναπτυσσόμενες χώρες: η εποπτεία και η συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με περιβαλλοντικά εγκλήματα· η υποβολή δικαστικών αγωγών κατά παραβατών· η ευαισθητοποίηση των αστυνομικών οργάνων, των νομικών επαγγελματιών, των υπηρεσιών της εισαγγελίας και των δικαστηρίων ως προς την περιβαλλοντική νομοθεσία· η κατάρτιση των τελωνειακών υπαλλήλων και οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης ώστε να εξασφαλιστεί η υποστήριξη της κοινής γνώμης και της πολιτικής τάξης και να καταπολεμηθεί η εγγενής διαφθορά που κρύβεται συχνά πίσω από την παράνομη υλοτομία. Η ανάπτυξη των ικανοτήτων μπορεί επίσης να κατευθυνθεί έτσι ώστε να ενισχύσει το φορολογικό σύστημα στο δασικό τομέα, δεδομένου ότι αυτό που θα κερδίσουν περισσότερο οι χώρες εταίροι από τη μείωση της παράνομης υλοτομίας είναι ακριβώς η αύξηση των φορολογικών εσόδων. Η ανάπτυξη των ικανοτήτων δεν θα πρέπει να περιοριστεί στο δημόσιο τομέα, αλλά θα πρέπει επίσης να συμπεριλάβει την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα.

4.1.5. Μεταρρύθμιση των πολιτικών

Η δασική νομοθεσία και οι πολιτικές που χαρακτήριζαν σε παλαιότερες πολιτικές περιόδους (όπως επί αποικιοκρατίας ή επί δικτατοριών που έχουν έκτοτε εκτοπιστεί) μπορεί να είναι πλέον παρωχημένες και να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση σε μια ιεραρχική προσέγγιση εκ των άνω προς τα κάτω, η οποία είναι μεροληπτική και αναποτελεσματική, ιδιαίτερα σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρή κυβερνητική παρουσία. Οι νομοθεσίες μπορεί επίσης να είναι τόσο περίπλοκες ώστε να είναι ιδιαίτερα δύσκολο να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση προς όλες τις απαιτήσεις τους, γεγονός που δημιουργεί έμμεσα κίνητρα για την ενθάρρυνση των παράνομων δραστηριοτήτων. Σε άλλες περιπτώσεις οι νομοθεσίες μπορεί να είναι αλληλοσυγκρουόμενες, ειδικότερα όταν προέρχονται από διαφορετικούς τομείς.

Συχνά υπάρχει η ανάγκη για πολιτικές μεταρρυθμίσεις και απλούστευση των διαδικασιών. Οι διαδικασίες μέσω των οποίων εφαρμόζονται τα εθνικά δασικά προγράμματα προσφέρουν ένα πλαίσιο μέσω του οποίου όλοι οι ενδιαφερόμενοι – κυβερνήσεις, βιομηχανίες και κοινωνία των πολιτών - μπορούν να εργαστούν για αυτό το είδος μεταρρύθμισης του δασικού τομέα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει τα προγράμματα αυτά σε διάφορες χώρες.

Πλαίσιο 1: η Ινδονησία ως μοντέλο προγράμματος στήριξης για το δασικό τομέα και τη διακυβέρνηση

Η περίπτωση της Ινδονησίας χρησιμεύει ως υπόδειγμα για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να λειτουργήσει στην πράξη η συνεργασία για την ανάπτυξη με σκοπό την στήριξη του σχεδίου δράσης.

Η κυβέρνηση της Ινδονησίας έχει αναγάγει την εξάλειψη της παράνομης υλοτομίας σε πολιτικό στόχο υψηλής προτεραιότητας και έχει λάβει ορισμένα πρωτοποριακά μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και της διαφθοράς αποτελούν σημαντικά εστιακά σημεία του πολιτικού διαλόγου μεταξύ της κυβέρνησης της Ινδονησίας και των χορηγών βοήθειας της ΕΕ (μεταξύ άλλων), οι οποίοι συνέρχονται στο φόρουμ της συμβουλευτικής ομάδας για την Ινδονησία (ΣΟΙ). Οι υπουργοί της Ινδονησίας και οι Ευρωπαίοι Επίτροποι έχουν επίσης συναντηθεί επανειλημμένως για να εξετάσουν τη στενότερη συνεργασία για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας.

Αυτή η πολιτική προτεραιότητα αντανακλάται σε μεγάλο βαθμό στην κοινοτική συνεργασία για την ανάπτυξη με την Ινδονησία, μεταξύ άλλων στη στρατηγική χώρας της ΕΚ για την Ινδονησία, η οποία θέτει ως προτεραιότητα τη διαχείριση των φυσικών πόρων και τη χρηστή διακυβέρνηση.

Επί του παρόντος, έχει ξεκινήσει διαδικασία για τον καθορισμό προγράμματος στήριξης για τα δάση και τη διακυβέρνηση. Τα διδάγματα που έχουν αντληθεί τόσο από το διάλογο με την κυβέρνηση της Ινδονησίας όσο και από την αποκτηθείσα πείρα κατά την προετοιμασία του προγράμματος στήριξης αποτελούν πολύτιμη βοήθεια για τις λοιπές χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα FLEGT.

Η καθιέρωση διαλόγου για την ακολουθητέα πολιτική μεταξύ χορηγών βοήθειας και κυβερνήσεων των χωρών εταίρων μπορεί επίσης να συμβάλει σημαντικά στην προώθηση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων. Πρόκειται για έναν πολύ σημαντικό τομέα εργασίας, επειδή γίνεται ολοένα και πιο σαφές ότι οι πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στην προώθηση της ορθής διακυβέρνησης για τη διαχείριση των φυσικών πόρων θα αποτύχουν σε χώρες όπου το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο δεν ευνοεί τη μεταρρύθμιση και την αλλαγή. Ο πολιτικός διάλογος που αποβλέπει στην προώθηση της μεταρρύθμισης του δασικού τομέα σημείωσε σχετική επιτυχία στην Καμπότζη, στην Ινδονησία και στο Καμερούν (μεταξύ άλλων). Στο Καμερούν, η μεταρρύθμιση του δασικού τομέα αποτελεί προϋπόθεση για τη μελλοντική χρηματοδοτική βοήθεια από το ΔΝΤ μετά από μελέτη που κατέδειξε τις τεράστιες απώλειες εσόδων λόγω της παράνομης υλοτομίας.

Για την εφαρμογή των δράσεων συνεργασίας για την ανάπτυξη όσον αφορά τα σημεία 4.1.1 έως 4.1.5, η Επιτροπή σκοπεύει:

- να καταβάλει προσπάθειες ώστε να υποστηριχθούν περισσότερο τα θέματα που αφορούν το FLEGT στο μελλοντικό προγραμματισμό της κοινοτικής συνεργασίας για την ανάπτυξη - σε θεματικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο – στα κοινοτικά έγγραφα εθνικής και περιφερειακής στρατηγικής, καθώς και στις εθνικές στρατηγικές για τη μείωση της φτώχειας (ΕΣΜΦ), στις χώρες όπου το ζήτημα αυτό αποτελεί εθνική προτεραιότητα, και ιδίως στις χώρες εταίρους του FLEGT·
- να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια που είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο του κονδυλίου του προϋπολογισμού για τα τροπικά δάση (B7-6200)· να καταπολεμήσει την παράνομη υλοτομία, η οποία αποτελεί έργο προτεραιότητας στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές του 2002/2003 για το κονδύλιο του προϋπολογισμού στον τομέα των τροπικών δασών⁹ και,
- να χρησιμοποιήσει τους πόρους που έχουν ήδη αφιερωθεί στις συνδεδεμένες με το FLEGT δραστηριότητες στο πλαίσιο υφιστάμενων περιφερειακών και εθνικών προγραμμάτων (πλαίσιο 1).

4.2. Το εμπόριο ξυλείας

Η παράνομη υλοτομία συγκεντρώνεται κυρίως σε αναπτυσσόμενες χώρες και σε χώρες με αναδυόμενη οικονομία της αγοράς, αλλά η διεθνής ζήτηση ξυλείας έχει δημιουργήσει σημαντική αγορά, εντός της οποίας αδιάστακτοι φορείς είναι ελεύθεροι να προμηθεύονται και να εμπορεύονται παράνομα υλοτομημένη ξυλεία. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, το

⁹ Στο πλαίσιο του παρόντος εγγράφου, το κονδύλιο του προϋπολογισμού «Τροπικά δάση» αναφέρεται στους πόρους που διατίθενται για το κονδύλιο B7-6200 του προϋπολογισμού (επί του παρόντος 21 02 05) με βάση τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2494/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Νοεμβρίου 2000 σχετικά με τα μέτρα για την προώθηση της διατήρησης και της αιεφόρου διαχείρισης τροπικών και άλλων δασών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

παγκόσμιο εμπόριο ξυλείας υπερβαίνει τα 150 δις ευρώ ετησίως.¹⁰ Υπάρχουν ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία – όπως συνοψίζονται στην Έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας του 1999 για το δασικό τομέα και αναφέρονται σε συνεχώς αυξανόμενες μελέτες – τα οποία φανερώνουν ότι σημαντικό ποσοστό του εμπορίου αυτού είναι πιθανό να βασίζεται σε παράνομα υλοτομημένη ξυλεία.

Με βάση τη διάρθρωση του εμπορίου των προϊόντων ξυλείας που περιγράφεται παρακάτω και στο παράρτημα 2 και λόγω του χαρακτήρα του προβλήματος της παράνομης υλοτομίας, ο αποτελεσματικότερος τρόπος αντιμετώπισης του ζητήματος αυτού είναι να δημιουργηθεί πολυμερές πλαίσιο, το οποίο θα συγκεντρώνει τους κυριότερους εισαγωγείς και εξαγωγείς.

Ωστόσο, επειδή είναι ιδιαίτερα δύσκολο να δημιουργηθεί ένα τέτοιο πολυμερές πλαίσιο και λαμβανομένης υπόψη της επιτακτικής ανάγκης παροχής βοήθειας στις χώρες εξαγωγής για τον καλύτερο έλεγχο της νόμιμης καταγωγής των εξαγωγών τους, η ΕΕ, παράλληλα με την ενδυνάμωση της πολυμερούς συνεργασίας, θα επιδιώξει να συνάψει άμεσα διμερείς ή περιφερειακές εταιρικές σχέσεις FLEGT, οι οποίες περιγράφονται παρακάτω. Τα συμπληρωματικά αυτά μέτρα μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στον περιορισμό της διείσδυσης παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στην ΕΕ.

4.2.1. Διάρθρωση των εισαγωγών προϊόντων ξυλείας στην ΕΕ

Στο παρόν τμήμα περιγράφονται σε γενικές γραμμές το μέγεθος και ο χαρακτήρας των ροών δασικών προϊόντων στην ΕΕ με σκοπό να καθοριστεί γενικό πλαίσιο των εμπορικών πτυχών του σχεδίου δράσης. Το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου ξυλείας και των προϊόντων ξυλείας διεξάγεται μεταξύ αναπτυσσόμενων χωρών και δεν διαταράσσεται υπέρ το δέον από τις δραστηριότητες παράνομης υλοτομίας. Για παράδειγμα, η ΕΕ εισάγει σημαντικές ποσότητες σκληρής ξυλείας ευκράτων χωρών, ξυλόφυλλων επένδυσης και πριστής ξυλείας από τη Βόρεια Αμερική. Το εμπόριο αυτό αφορά μικρότερους όγκους ξυλείας σε σχέση, για παράδειγμα, με το εμπόριο με τη Ρωσία, αλλά έχει σαφώς υψηλότερη αξία λόγω του τύπου των εισαγόμενων προϊόντων.

Το ενδοκοινοτικό εμπόριο είναι επίσης πολύ σημαντικό, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει περίπου το 80% του συνολικού εμπορίου ξυλείας της ΕΕ. Ωστόσο, η ΕΕ είναι σημαντική αγορά τόσο για τη νόμιμα όσο και για την παράνομα υλοτομημένη ξυλεία που εισάγεται στο διεθνές εμπόριο. Άλλες σημαντικές αγορές για το διεθνές εμπόριο ξυλείας είναι η Ιαπωνία, η Κίνα και οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Το πεδίο εφαρμογής του παρόντος σχεδίου δράσης περιλαμβάνει τέσσερις κύριες περιοχές και χώρες που αντιπροσωπεύουν συνολικά το 60% περίπου των παγκόσμιων δασικών πόρων και προμηθεύουν μεγάλο μέρος του διεθνούς εμπορίου ξυλείας: την Κεντρική Αφρική, τη Ρωσία, τις τροπικές περιοχές της Νότιας Αμερικής και τη Νοτιοανατολική Ασία. Κάθε περιοχή χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη διάρθρωση του εμπορίου. Ο όγκος ξυλείας που εισάγει η ΕΕ από την Αφρική παραμένει περιορισμένος (κάτω του 4% της αξίας των παγκόσμιων εμπορικών ροών προϊόντων ξυλείας), αλλά αποτελεί σημαντική εμπορική δραστηριότητα για την περιοχή. Σε ορισμένες χώρες, και ειδικότερα στην Κεντρική Αφρική, οι εξαγωγές ξυλείας προς την ΕΕ υπερβαίνουν το 20% του συνολικού εμπορίου τους με την ΕΕ.¹¹ Η ΕΕ είναι επίσης σημαντική αγορά για την ξυλεία καταγωγής Ρωσίας - ιδίως της Βορειοδυτικής Ρωσίας

¹⁰ Περιβαλλοντικές προοπτικές του ΟΟΣΑ (*OECD Environmental Outlook*) (Παρίσι, 2001, σ. 122).

¹¹ ΓΔ Εμπόριο: <http://europa.eu.int/comm/trade/bilateral/acp/acp.htm>

– χώρα που αποτελεί τον μεγαλύτερο προμηθευτή στογγύλης ξυλείας της ΕΕ. Οι εξαγωγές από τη Ρωσία προς την ΕΕ είναι σημαντικές τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς όρους.

Οι εισαγωγές της ΕΕ από την Ασία και τη Λατινική Αμερική είναι λιγότερο σημαντικές. Στην περίπτωση της Ασίας, η οποία αποτελεί τον σημαντικότερο εισαγωγέα και εξαγωγέα τροπικής ξυλείας, η ΕΕ αντιπροσωπεύει μικρό μόνο μέρος των εξαγωγών. Στο παράρτημα 2 περιλαμβάνονται συνοπτικά εμπορικά στοιχεία. Αντίθετα με τη Ρωσία και την Αφρική, οι οποίες εξάγουν κυρίως στογγύλη ή πριστή ξυλεία, η Ασία και η Νότια Αμερική έχουν εξειδικευθεί στο εμπόριο μεταποιημένων προϊόντων ξυλείας με υψηλότερη προστιθέμενη αξία, όπως οι ξυλόγλυπτες επικαλύψεις, τα έπιπλα και το χαρτί. Η μεγαλύτερη και πιο περίπλοκη αλυσίδα εφοδιασμού των προϊόντων αυτών δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο την επαλήθευση της νομιμότητας των πρώτων υλών. Πρώτο, τα προϊόντα αυτά συχνά παράγονται από ξύλο προερχόμενο από διάφορες πηγές εφοδιασμού. Δεύτερο, η κατεργασία του ξύλου συχνά πραγματοποιείται σε ενδιάμεση χώρα πριν από την εξαγωγή του προϊόντος στην τελική αγορά. Αυτό ισχύει ιδίως για την Ασία, όπου υπάρχουν πολύ ισχυρές ενδείξεις ότι μεγάλοι όγκοι ξυλείας υλοτομούνται παράνομα (στην Ινδονησία, στη Βιρμανία, στην Καμπότζη), και, εν συνεχεία, αποστέλλονται σε μεγάλα βιομηχανικά κέντρα άλλων χωρών της περιοχής. Τα προϊόντα αυτά μεταποιούνται πριν πωληθούν στις κυριότερες καταναλωτικές αγορές, όπως η Ευρώπη, σε τιμές πολύ ανταγωνιστικές τις περισσότερες φορές και συχνά σε τιμές που θίγουν τα νομίμως παραχθέντα προϊόντα.

Η αντίληψη της διαδρομής των προϊόντων που έχουν κατασκευαστεί από ξυλεία, η οποία έχει υλοτομηθεί σε μια χώρα και μεταποιηθεί σε άλλη, είναι πιο περίπλοκη από τον εντοπισμό της προέλευσης πρωτογενών και ημικατεργασμένων προϊόντων που κατασκευάζονται στη χώρα όπου έχει υλοτομηθεί η πρώτη ύλη. Σύμφωνα με τους μη προτιμησιακούς κανόνες καταγωγής που εφαρμόζονται για την ξυλεία στην Κοινότητα και ορίζονται στον κοινοτικό τελωνειακό κώδικα¹², χώρα καταγωγής των εμπορευμάτων νοείται η χώρα στην οποία πραγματοποιήθηκε η τελευταία, οικονομικά δικαιολογημένη, μεταποίηση ή ουσιαστική επεξεργασία.

Λαμβανομένης υπόψη της θέσης της ΕΕ στη διεθνή αγορά προϊόντων ξυλείας, η οποία είναι μεν σημαντική αλλά όχι δεσπόζουσα, οποιοδήποτε μέτρο που αποβλέπει στην αντιμετώπιση του προβλήματος από την πλευρά των εμπορικών ροών θα είναι πιο αποτελεσματικό αν επεκταθεί ώστε να καλύψει τη συνεργασία με άλλους εισαγωγείς (δηλαδή σε πολυμερές πλαίσιο). Κατά το σχεδιασμό των εμπορικών μέτρων, πρέπει να δοθεί επίσης προσοχή στην ιδιαιτερότητα κάθε περιοχής και στις δυνατότητες μετατόπισης των εμπορικών ροών σε περιοχές με αυξανόμενη ζήτηση, όπως στην Ασία.

4.2.2. *Ανάπτυξη διεθνούς πλαισίου και διεθνούς συνεργασίας*

Μια σημαντική πτυχή των συνδεδεμένων με το εμπόριο μέτρων που καθορίζονται στο παρόν τμήμα του σχεδίου δράσης συνίσταται στη συμμετοχή διαφόρων άλλων μεγάλων καταναλωτών ξυλείας και στην εξεύρεση τρόπων συνεργασίας για τη δημιουργία ευρύτερου πλαισίου που θα επιτρέπει να περιοριστεί ο όγκος της παράνομα υλοτομημένης ξυλείας που διεισδύει στις αγορές τους. Το παρόν τμήμα του σχεδίου δράσης θα βασιστεί στην ανάγκη για τέτοιου είδους συνεργασία, η οποία έχει ήδη τονιστεί από την Ομάδα των Οκτώ.

¹² Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 2913/92, ΕΕ L 302, της 19.10.1992, σ.1-50, όπως τροποποιήθηκε τελευταία

Ορισμένες πρώτες ανταλλαγές απόψεων έχουν ήδη πραγματοποιηθεί μεταξύ των κυριότερων καταναλωτών. Κατά τη σύνοδο κορυφής ΕΕ-Ιαπωνίας στο Τόκιο στις 8 Ιουλίου 2002, συμφωνήθηκε να συνεχιστεί η ανταλλαγή απόψεων στον τομέα αυτό και να αναχθεί η συνεργασία για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και της χρήσης παράνομα υλοτομημένης ξυλείας και συναφών προϊόντων σε μία από τις προτεραιότητες του σχεδίου δράσης ΕΕ-Ιαπωνίας¹³. Σε συνεδρίαση υψηλού επιπέδου της Ομάδας Δράσης (Task Force) ΕΕ/ΗΠΑ που πραγματοποιήθηκε στην Κοπεγχάγη, Δανία, στις 15 Ιουλίου 2002, οι αντιπροσωπείες των ΗΠΑ και της ΕΕ εκδήλωσαν μεγάλο ενδιαφέρον ως προς την προοπτική συνεργασίας τους στον τομέα αυτό.

Η ΕΕ, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία ήταν παρούσες σε παράλληλη εκδήλωση για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας που διοργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ) στο Γιοχάνεσμπουργκ, τον Αύγουστο του 2002. Κατά την παράλληλη αυτή εκδήλωση, στην οποία έλαβαν επίσης μέρος κυβερνήσεις χωρών παραγωγής, αντιπρόσωποι των ιδιωτικού τομέα και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όλα τα μέρη συμφώνησαν ότι είναι αναγκαίο να εργαστούν από κοινού για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας.

Η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ, των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας στον τομέα αυτό θα καλύψει μεγάλο μέρος της παγκόσμιας αγοράς ξυλείας και των προϊόντων ξυλείας. Πρέπει επίσης να καταβληθούν προσπάθειες για τη συμμετοχή και άλλων μεγάλων χωρών κατανάλωσης ξυλείας, ιδιαίτερα της Κίνας, στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας FLEGT σε παγκόσμιο επίπεδο.

Όταν η ομάδα των κυριότερων χωρών παραγωγής και εισαγωγής ξυλείας αρχίσει να συνεργάζεται στενά για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς εμπορίου, θα είναι ίσως σκόπιμο να εξεταστούν οι τρόποι μετατροπής της σταδιακής αυτής προσέγγισης σε μια συνολική διαδικασία, είτε μέσω πολυμερών συμφωνιών είτε μέσω σειράς συνδεδεμένων περιφερειακών συμφωνιών.

Για τη δημιουργία πολυμερούς πλαισίου και διεθνούς συνεργασίας, η Επιτροπή:

- θα συνεχίσει τις επαφές που έχει ξεκινήσει με την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ, θα διευρύνει το διάλογο αυτό με στόχο τη συμπερίληψη άλλων σημαντικών αγορών ξυλείας και σημαντικών χωρών παραγωγής ξυλείας και θα επιδιώξει παράλληλα την επίτευξη συναίνεσης μεταξύ χωρών εισαγωγής και εξαγωγής ως προς τον καλύτερο τρόπο αντιμετώπισης του προβλήματος·
- θα διερευνήσει τις δυνατότητες συνεργασίας στον τομέα αυτό με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)·
- θα ξεκινήσει, με βάση τις ιδέες που προβάλλονται στο σχέδιο δράσης, διάλογο με άλλες χώρες σε κατάλληλες διεθνείς συνεδριάσεις, όπως το Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα Δάση, το Διεθνές Συμβούλιο για τα Τροπικά Δάση, οι περιφερειακές διαδικασίες FLEGT, η εταιρική σχέση για τα δάση της Ασίας και η εταιρική σχέση για την προστασία του δάσους του κόλπου του Κονγκό, και
- θα αντλήσει διδάγματα από παρόμοιες διεθνείς πρωτοβουλίες σε άλλους τομείς, όπως τη διαδικασία του Κίμπερλυ, διεθνή πρωτοβουλία για τον περιορισμό του εμπορίου

¹³ Βλ. http://europa.eu.int/comm/external_relations/w28/1.htm, Παράρτημα 2, στόχος 3, τελευταίο σημείο

διαμαντιών πολέμου, με σκοπό να δημιουργήσει πρόσφορες προϋποθέσεις και πλαίσιο για την ανάληψη πολυμερών δράσεων.

Οι δράσεις αυτές θα αναληφθούν σε στενή συνεργασία με άλλες χώρες παραγωγής και εξαγωγής που συμμερίζονται τις ανησυχίες της ΕΕ για την παράνομη υλοτομία.

4.2.3. *Εθελοντικό σύστημα χορήγησης αδειών εξαγωγής*

Οι χώρες που επιχειρούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της παράνομης υλοτομίας ενδέχεται να δουν τις προσπάθειές τους να αποτυχαίνουν, δεδομένου ότι μετά την αποστολή της παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στο εξωτερικό, δεν υπάρχουν απλά μέσα για να αποτραπούν η διείσδυσή της στην αλυσίδα εφοδιασμού και η αποκόμιση κερδών από τους ασκούντες το εμπόριο αυτό. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι εισαγωγείς που αγοράζουν ξυλεία από χώρες που φέρεται ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα παράνομης υλοτομίας, δεν είναι συχνά σε θέση να διασφαλίσουν τον εφοδιασμό τους με νόμιμα υλοτομημένη ξυλεία, εκτός αν εφαρμόσουν σύστημα σύνδεσης της πρώτης ύλης με το τελικό προϊόν (chain of custody system) που ανατρέπει έως το δάσος ή αν αγοράσουν πιστοποιημένη ξυλεία. Επομένως, η Επιτροπή προτείνει να εγκαινιαστεί εθελοντικό σύστημα χορήγησης αδειών για τη διασφάλιση της εισαγωγής αποκλειστικά νόμιμης ξυλείας από τις χώρες που συμμετέχουν σ' αυτό.

Με το σύστημα αυτό, οι εξαγωγές ξυλείας προερχόμενης από συμμετέχουσες χώρες (χώρες εταίρους του FLEGT) προς την ΕΕ θα συνοδεύονται από άδεια εξαγωγής, η οποία θα χορηγείται εφόσον η ξυλεία έχει υλοτομηθεί σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία. Η ξυλεία καταγωγής χώρας εταίρου του FLEGT που φθάνει σε σημείο εισαγωγής στο κοινοτικό έδαφος δεν θα τίθεται σε ελεύθερη κυκλοφορία στην Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίς την άδεια αυτή.

Για να λειτουργήσει σωστά το καθεστώς αυτό, οι χώρες εταίροι FLEGT πρέπει να καθιερώσουν αξιόπιστα συστήματα και δομές για τον προσδιορισμό και την πιστοποίηση της υλοτομημένης ξυλείας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και να εποπτεύουν τη ροή των προϊόντων αυτών έως την ΕΕ και άλλες περιοχές. Αρχικά, μπορεί να απαιτηθεί περίοδος σταδιακής εφαρμογής του συστήματος.

Οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης FLEGT θα καλύπτουν αρχικά περιορισμένο πεδίο εφαρμογής προϊόντων συμπαγούς (μασίφ) ξυλείας (στογγύλης και ακατέργαστης πριστής ξυλείας) λόγω των δυσχερειών επιβεβαίωσης της καταγωγής των κατεργασμένων προϊόντων ξυλείας, αλλά θα περιέχουν διατάξεις που θα επιτρέπουν στο σύστημα χορήγησης αδειών να επεκταθεί, ενδεχομένως, σε άλλες κατηγορίες προϊόντων. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένα μέσο που θα επιβεβαιώνει ότι η ξυλεία που εισάγεται από τις τρίτες χώρες και εν συνεχεία υφίσταται περαιτέρω κατεργασία και εξάγεται στην ΕΕ, έχει υλοτομηθεί νόμιμα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία της χώρας παραγωγής. Μια τέτοια προσέγγιση θα μπορούσε να διευκολυνθεί με τη σύναψη περιφερειακών μάλλον παρά εθνικών συμφωνιών εταιρικής σχέσης FLEGT.

Για τις συμμετέχουσες χώρες, τα κυριότερα πλεονεκτήματα είναι τα εξής:

- μεγαλύτερη εμπιστοσύνη της αγοράς ως προς την ξυλεία καταγωγής των συμμετεχουσών χωρών·

- αύξηση των φορολογικών εσόδων που θα πρέπει, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, να υπερκαλύψουν τις δαπάνες λειτουργίας του συστήματος για την επαλήθευση της νομιμότητας των υλοτομηθέντων προϊόντων και τον εντοπισμό της προέλευσής τους·
- πρόσθετα μέσα επιβολής της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων στην αγορά καταγωγής της ξυλείας·
- μετά την ενεργοποίησή τους, οι μηχανισμοί μπορούν να αναβαθμιστούν για να επιτρέψουν τον εντοπισμό της προέλευσης (tracking) και την επαλήθευση της πιστοποιημένης ξυλείας που προέρχεται από δάση των οποίων η διαχείριση πληροί τις προϋποθέσεις της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και
- προτεραιότητα της κοινοτικής αναπτυξιακής βοήθειας στα μέτρα στήριξης του FLEGT σε συνάρτηση με τον προγραμματισμό των οικείων εθνικών στρατηγικών.

Η Επιτροπή θα υποβάλει πρόταση κανονισμού για την εφαρμογή του συστήματος αυτού. Ο κανονισμός αυτός θα πρέπει να περιγράφει τα καλυπτόμενα προϊόντα, τις απαιτούμενες εξουσιοδοτήσεις/άδειες που απαιτούνται για να εξακριβωθεί αν η ξυλεία έχει υλοτομηθεί νόμιμα, θα διευκρινίζει το χαρακτήρα και την εντολή ενδεχόμενων συμβουλευτικών οργάνων ή οργάνων διαχείρισης που θα συσταθούν για να επικουρούν την Επιτροπή και θα ορίζει τις χώρες στις οποίες θα διενεργούνται οι έλεγχοι αυτού του τύπου, στο πλαίσιο των εθελοντικών συμφωνιών εταιρικής σχέσης. Επίσης, θα παρέχει τη δυνατότητα στις συμμετέχουσες χώρες να διορίζουν τις αρμόδιες αρχές για τη χορήγηση και την επαλήθευση των αδειών, καθώς και τη διοικητική συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των αρχών της χώρας εταίρου FLEGT.

Η κατάσταση του δασικού τομέα και το συνολικό πλαίσιο διακυβέρνησης στον τομέα αυτό ποικίλλουν αισθητά από χώρα σε χώρα. Τα συστήματα και οι δομές που απαιτούνται για την επαλήθευση της νόμιμα υλοτομημένης ξυλείας στη χώρα καταγωγής θα καθοριστούν λεπτομερώς και σε συνάρτηση με τις τοπικές ανάγκες ώστε να ανταποκριθούν όσο το δυνατό καλύτερα στις διαφορετικές αυτές καταστάσεις, σε συνεννόηση με τις δυνητικές χώρες εταίρους. Το περιεχόμενο των λεπτομερών προτάσεων θα εξαρτηθεί επίσης από τα αποτελέσματα των διεξαγόμενων μελετών. Τα συστήματα χορήγησης αδειών και τα συναφή συστήματα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία και το εμπόριο και να ελέγχονται από τις δημόσιες αρχές και τις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες· η έκδοση των αδειών πρέπει να είναι αποτελεσματική, οικονομικά αποδοτική, αξιόπιστη, δημοσίως επαληθεύσιμη και να μην θίγει το θεμιτό εμπόριο.

Ορισμένα στοιχεία θα είναι κοινά σε κάθε συμφωνία – ιδίως το γεγονός ότι οι χώρες εταίροι πρέπει να διαθέτουν ή να έχουν αναλάβει δεσμεύσεις για να αναπτύξουν νομικές και διοικητικές δομές και τεχνικά συστήματα που αποβλέπουν στην επαλήθευση της νομιμότητας της παραγόμενης ξυλείας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Τούτο συνεπάγεται:

- δέσμευση που να εξασφαλίζει ότι η εφαρμοστέα δασική νομοθεσία είναι συνεκτική, κατανοητή και εφαρμόσιμη στην πράξη και ότι ευνοεί τις αρχές της αειφόρου διαχείρισης των δασών·
- ανάπτυξη τεχνικών και διοικητικών συστημάτων για την εποπτεία των εργασιών υλοτόμησης, τον προσδιορισμό και τον εντοπισμό της προέλευσης της ξυλείας από το σημείο υλοτόμησης έως την αγορά ή το σημείο εξαγωγής·
- ενσωμάτωση «μηχανισμών τροχοπέδης και αντίβαρου» στο σύστημα εντοπισμού της προέλευσης και στο σύστημα χορήγησης αδειών, καθώς και διορισμό ανεξάρτητων

εποπτών, όταν ένα τέτοιο μέτρο κρίνεται απαραίτητο για την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος και

- ανάπτυξη διαδικασιών για τη χορήγηση άδειας εξαγωγής της νόμιμα υλοτομημένης ξυλείας.

Στο ακόλουθο πλαίσιο 2 παρατίθενται ορισμένα από τα στάδια που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε περίπτωση υποθετικής συμφωνίας εταιρικής σχέσης με χώρα που επιθυμεί να καθιερώσει σύστημα με συνιστώσα παρακολούθησης από τρίτους.

Πλαίσιο 2: παράδειγμα διαδικασιών στο πλαίσιο υποθετικής συμφωνίας εταιρικής σχέσης FLEGT

Στάδιο 1: Η χώρα εταίρος FLEGT ορίζει φορέα διαπίστευσης, ο οποίος εξουσιοδοτείται με τη σειρά του να ορίσει τους οργανισμούς πιστοποίησης της νομιμότητας των προϊόντων ξυλείας.

Στάδιο 2: Η χώρα εταίρος FLEGT ορίζει ανεξάρτητο επόπτη και δημιουργεί διαφανή μηχανισμό διευθέτησης των διαφορών.

Στάδιο 3: Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι το προτεινόμενο σύστημα είναι αξιόπιστο και επιτρέπει να εξακριβωθεί αν η ξυλεία έχει υλοτομηθεί νόμιμα.

Στάδιο 4: Εκδίδονται πιστοποιητικά για τη νόμιμα υλοτομημένη ξυλεία, τα οποία επιτρέπουν στις τελωνειακές αρχές να προβούν στον εκτελωνισμό των νόμιμων προς εξαγωγή φορτίων. Οι άδειες αυτές μπορούν επίσης να δημοσιοποιηθούν προς εξέταση από το ευρύτερο κοινό, για παράδειγμα, μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας.

Στάδιο 5: Η άδεια εξαγωγής που επιβεβαιώνει τη νομιμότητα της υλοτόμησης προσκομίζεται σε κοινοτικό λιμένα όπου γίνεται η διασάφηση της ξυλείας για τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία στην ΕΕ και ελέγχεται από τις τελωνειακές αρχές του κράτους μέλους με βάση την περιγραφή του φορτίου που παρέχεται στην κοινοποίηση προ της αποστολής.

Στάδιο 6: Οι τελωνειακές αρχές αποδέχονται τις διασαφήσεις για θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία στην ΕΕ μόνο εφόσον η ξυλεία συνοδεύεται από την απαιτούμενη άδεια εξαγωγής.

Η ΕΕ θα επιδιώξει επίσης να αναπτύξει περιφερειακές προσεγγίσεις των εταιρικών σχέσεων FLEGT για να εφαρμόσει συνεκτικά και αποτελεσματικά εμπορικά μέτρα σε διαπεριφερειακό πλαίσιο.

Όσον αφορά την Ένωση Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN), μια σημαντική περιοχή παραγωγής ξυλείας όπου η παράνομη υλοτομία αποτελεί πρόκληση για πολλές χώρες μέλη, ο τομέας της δασοκομίας έχει προσδιοριστεί ως δυναμικός τομέας προτεραιότητας για την καλύτερη μελλοντική συνεργασία με την ΕΕ. Στο πλαίσιο της στρατηγικής που αποβλέπει στη δημιουργία σχέσεων με τη Νοτιοανατολική Ασία, η Επιτροπή θα αναπτύξει σχέδιο εμπορικής δράσης με την περιοχή – τη διαπεριφερειακή εμπορική πρωτοβουλία ΕΕ-ASEAN (TREATI) - η οποία συνίσταται στην ανταλλαγή απόψεων και σε κοινές δραστηριότητες με στόχο να διευκολυνθούν οι ροές συναλλαγών και επενδύσεων. Οι δράσεις αυτές, οι οποίες βασίζονται στις διμερείς συμφωνίες, θα πρέπει να οδηγήσουν σε συμφωνία περιφερειακής εταιρικής σχέσης FLEGT με την ASEAN.

Ενδεχομένως, η ΕΕ θα προωθήσει τις διαπεριφερειακές συμφωνίες εταιρικής σχέσης FLEGT στο πλαίσιο των τρεχουσών περιφερειακών εμπορικών διαπραγματεύσεων με άλλες περιοχές, όπως η Κεντρική Αφρική, η ευρύτερη ομάδα των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) και οι χώρες Mercosur ως συνεισφορά στην αειφόρο ανάπτυξη, σύμφωνα με τον πρωταρχικό στόχο για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης που έχει συμφωνηθεί από την ΕΕ και τους εταίρους της από τις τρίτες χώρες κατά την ΠΔΑΑ.

Για την εφαρμογή της εθελοντικής χορήγησης άδειας εξαγωγής, η Επιτροπή:

- θα εξετάσει με τις ενδιαφερόμενες χώρες και περιφερειακές οργανώσεις τα διάφορα στοιχεία των προτεινόμενων συμφωνιών εταιρικής σχέσης FLEGT και θα διασφαλίσει την ευρεία συμμετοχή των ενδιαφερόμενων παραγόντων. Τούτο θα συμπεριλάβει την καθιέρωση διαλόγου στο σημερινό πλαίσιο των περιφερειακών εμπορικών διαπραγματεύσεων με σκοπό την προαγωγή των διαπεριφερειακών εταιρικών σχέσεων FLEGT.
- θα ζητήσει παράλληλα την εξουσιοδότηση του Συμβουλίου, δυνάμει του άρθρου 133 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, για να αρχίσει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών εταιρικής σχέσης FLEGT με τις χώρες παραγωγής ξυλείας, και θα υποβάλει προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κανονισμό για τη δημιουργία εθελοντικού συστήματος χορήγησης αδειών.
- θα διαπραγματευθεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις περιφερειακές οργανώσεις τα στοιχεία των προτεινόμενων συμφωνιών εταιρικής σχέσης FLEGT.
- θα υπογράψει μνημόνια συμφωνίας¹⁴ που θα αποβλέπουν στη σύναψη συμφωνίας εταιρικής σχέσης FLEGT με τις ενδιαφερόμενες χώρες, και
- θα συνάψει συμφωνίες εταιρικής σχέσης FLEGT με τις ενδιαφερόμενες χώρες.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει τις υφιστάμενες δομές διαλόγου με τις δυνητικές χώρες εταίρους και θα επωφεληθεί επίσης από τις διεθνείς συνόδους και διαδικασίες στον τομέα της δασοκομίας για να έλθει σε επαφή με τις χώρες αυτές, ιδίως όσον αφορά τις περιφερειακές διαδικασίες FLEGT που θα συντονίσει η Παγκόσμια Τράπεζα. Αν αποδειχθεί χρήσιμη η εμβάθυνση του διαλόγου, η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων στήριξης, όπως συνεδρίων εργασίας και μελετών, θα εξασφαλιστεί στο πλαίσιο των υφιστάμενων μέσων συνεργασίας. Είναι σκόπιμο να επιδιωχθεί η συνεργασία με τα προγράμματα συνεργασίας για την ανάπτυξη των κρατών μελών της ΕΕ ώστε να ενισχυθεί η διαδικασία.

4.2.4. Πρόσθετες νομοθετικές δυνατότητες

Στην ΕΕ δεν υπάρχει επί του παρόντος κοινοτική νομοθεσία για την απαγόρευση της εισαγωγής και της εμπορίας ξυλείας ή προϊόντων ξυλείας παραγόμενων κατά παράβαση της νομοθεσίας της χώρας καταγωγής. Για πολλούς λόγους, ορισμένες σημαντικές χώρες παραγωγής ξυλείας θα μπορούσαν να επιλέξουν να μην υπογράψουν τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης FLEGT με την ΕΕ, παρά τα πλεονεκτήματα που αναφέρονται στο σημείο 4.2.3. Επομένως, η Επιτροπή θα εξετάσει τις δυνατότητες θέσπισης νέων μέτρων – και τις επιπτώσεις τους – καθώς και, αν δεν υπάρξει πολυμερής πρόοδος, τη δυνατότητα εφαρμογής νομοθετικών μέτρων για τον έλεγχο των εισαγωγών στην ΕΕ παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, και θα ανακοινώσει στο Συμβούλιο τα αποτελέσματα των εργασιών της εντός του 2004. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να μελετήσουν με τη σειρά τους τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται η διακίνηση της παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στην εθνική νομοθεσία τους.

¹⁴ Τα μνημόνια συμφωνίας έχουν τη μορφή σύντομων δηλώσεων πολιτικής βούλησης για τη συνεργασία όσον αφορά την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας, τα οποία υπογράφονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις δυνητικές χώρες εταίρους. Τα εν λόγω μνημόνια συμφωνίας θα επιτρέψουν να υλοποιηθεί η πολιτική βούληση για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας ενώ παράλληλα θα διεξάγεται η πιο μακροχρόνια διαδικασία σύναψης εθελοντικών συμφωνιών.

Ορισμένες νομοθετικές πράξεις και διεθνείς διαδικασίες θα μπορούσαν να εμπλουτίσουν τη θέση της Επιτροπής σχετικά με το θέμα αυτό, και συγκεκριμένα ο νόμος Lacey στις ΗΠΑ, ο οποίος εφαρμόζεται στα προϊόντα αλιείας και άγριας ζωής και η διαδικασία του Κίμπερλυ, μια διεθνής πρωτοβουλία που αποβλέπει στον έλεγχο του εμπορίου των διαμαντιών πολέμου. Η σύμβαση των ΗΕ για το διακρατικό έγκλημα μπορεί επίσης να αποδειχθεί χρήσιμο μέσο για αυτή την πτυχή του σχεδίου δράσης.

Ως προς το νομοθετικό πλαίσιο, η Επιτροπή:

- θα αναλύσει τις δυνατότητες θέσπισης νέων μέτρων – και τις επιπτώσεις τους – καθώς και, αν δεν υπάρξει πολυμερής πρόοδος, τη δυνατότητα εφαρμογής νομοθετικών μέτρων για τον έλεγχο των εισαγωγών στην ΕΕ παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, και θα ανακοινώσει στο Συμβούλιο τα αποτελέσματα των εργασιών της εντός του 2004. Μεταξύ των ειδικών θεμάτων που θα πρέπει να εξεταστούν περιλαμβάνονται ο πιθανός αντίκτυπος στις τελωνειακές υπηρεσίες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για την επιβολή των κανόνων και των διαδικασιών που επιτρέπουν τη διάκριση μεταξύ της νόμιμης ξυλείας και της παράνομης ξυλείας που προέρχεται από χώρες οι οποίες δεν συμμετέχουν στο εθελοντικό σύστημα χορήγησης αδειών, και οι τρόποι χειρισμού των αποστολών ξυλείας από χώρες μη εταίρους για τις οποίες υπάρχουν υπόνοιες ότι είναι παράνομη καταγωγής, και
- θα ξεκινήσει διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενους κύκλους συμφερόντων του δασικού τομέα σχετικά με τις δυνατότητες και τον αντίκτυπο περαιτέρω νομοθετικών ελέγχων που αποβλέπουν στον έλεγχο των εισαγωγών παράνομα υλοτομημένης ξυλείας.

4.3. Δημόσιες συμβάσεις

Η κοινοτική νομοθεσία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων διέπεται από τις οδηγίες 92/50/ΕΟΚ (υπηρεσίες), 93/36/ΕΟΚ (προμήθειες), 93/37/ΕΟΚ (έργα) για τους κλασικούς τομείς, και από την οδηγία 93/38/ΕΟΚ για τους τομείς κοινής ωφελείας. Οι οδηγίες αυτές τροποποιήθηκαν τελευταία με την οδηγία 97/52/ΕΚ για τις «κλασικές» οδηγίες και από την οδηγία 98/4/ΕΚ για την οδηγία στους τομείς κοινής ωφελείας.

Οι προαναφερόμενες οδηγίες είναι σήμερα υπό πλήρη αναθεώρηση. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση νέας κοινής οδηγίας για τους κλασικούς τομείς, η οποία συνδυάζει τις οδηγίες περί υπηρεσιών, προμηθειών και έργων και έχει προτείνει αναθεωρημένη οδηγία για τον τομέα των υπηρεσιών κοινής ωφελείας. Οι προτάσεις αυτές έχουν υποβληθεί σήμερα στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της διαδικασίας συναπόφασης.

Η ισχύουσα νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων, καθώς και η προτεινόμενη μελλοντική νομοθεσία προσφέρουν πολλές δυνατότητες για τη συμπερίληψη περιβαλλοντικών εκτιμήσεων σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Η Επιτροπή υπέβαλε πρόσφατα ανακοίνωση που εκθέτει τις δυνατότητες τις οποίες προσφέρει η ισχύουσα νομοθεσία¹⁵.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση αυτή περί δημοσίων συμβάσεων και περιβάλλοντος, ένα εγχειρίδιο περί οικολογικών συμβάσεων είναι υπό επεξεργασία. Το εγχειρίδιο αυτό θα περιέχει σαφείς κατευθύνσεις και παραδείγματα άριστων πρακτικών για τον τρόπο

¹⁵ Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά το εφαρμοστέο κοινοτικό δίκαιο στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και τις δυνατότητες ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών παραγόντων στις δημόσιες συμβάσεις, COM(2001) 274 τελικό, βλ. <http://simap.eu.int/EN/pub/src/welcome.htm>, στον τίτλο «κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές».

ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών εκτιμήσεων στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο της πορείας προς την αειφόρο ανάπτυξη.

Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, η Επιτροπή:

- θα χρησιμοποιήσει το εγχειρίδιο οικολογικών συμβάσεων για να αποδείξει ότι είναι δυνατό, στο πλαίσιο των οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις, να λαμβάνεται υπόψη η νόμιμα υλοτομημένη ξυλεία και τα προϊόντα που κατασκευάζονται από την ξυλεία αυτή. Οι περιβαλλοντικές πτυχές της αειφόρου διαχείρισης των δασών μπορούν να συνεκτιμώνται στις δημόσιες συμβάσεις. Τα συστήματα που πιστοποιούν την αειφόρο διαχείριση των δασών βασίζονται σε περιβαλλοντικές εκτιμήσεις και σε άλλες πτυχές που περιλαμβάνουν συνήθως το νόμιμο χαρακτήρα της υλοτόμησης ξυλείας. Επομένως, η πιστοποίηση της αειφόρου διαχείρισης των δασών μπορεί να λειτουργήσει ως αποδεικτικό μέσο της τήρησης των περιβαλλοντικών αυτών απαιτήσεων και να αυξήσει την πιθανότητα εφοδιασμού των δημοσίων αρχών με νόμιμα υλοτομημένη ξυλεία. Το αίτημα αυτό πρέπει να ενσωματώνεται στον ορισμό του αντικειμένου της σύμβασης, καθώς και στις τεχνικές προδιαγραφές του διαγωνισμού. Η δυνατότητα αυτή θα προβλέπεται και στις προτεινόμενες μελλοντικές οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων.
- θα επιστήσει την προσοχή των κυβερνήσεων των κρατών μελών στη δυνατότητα διευθέτησης του προβλήματος της παράνομης υλοτομίας των δασών με την υιοθέτηση πολιτικών για τις δημόσιες συμβάσεις, όπως περιγράφεται παραπάνω.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις αρμοδιότητές τους στον τομέα αυτό. Για παράδειγμα, τόσο στις σημερινές όσο και στις προτεινόμενες μελλοντικές οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων, αναφέρεται η δυνατότητα αποκλεισμού ενός υποβάλλοντος προσφορά από μια σύμβαση σε περίπτωση «σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος». Ο ορισμός του σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος είναι ένα θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Για την εφαρμογή αυτού του κριτηρίου αποκλεισμού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσον η ηθελημένη διακίνηση παράνομα υλοτομημένης ξυλείας αποτελεί σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα σύμφωνα με τις εθνικές τους νομοθεσίες.

4.4. Πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα

Το τέταρτο θέμα που προτείνει να εξεταστεί η Επιτροπή στο σχέδιο δράσης είναι οι πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα που βασίζονται στις αρχές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Ο ιδιωτικός τομέας θα διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και μπορεί να ασκήσει άμεση και θετική επιρροή μέσω ενός δικτύου επιχειρηματικών σχέσεων που θα εκτείνονται από το δάσος έως την αγορά. Μια πρόσφατη ανακοίνωση¹⁶ σχετικά με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ορίζει την ΕΚΕ ως "την έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη".

Το θέμα αυτό βασίζεται λιγότερο σε επιτακτικά μέτρα πολιτικής και περισσότερο στην ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα της ΕΕ να συνεργαστεί με τον ιδιωτικό τομέα των χωρών παραγωγής ξυλείας σύμφωνα με εθελοντικούς κώδικες πρακτικής για την υλοτόμηση και προμήθεια ξυλείας, οι οποίοι συνοδεύονται από αυστηρό, εθελοντικό και ανεξάρτητο, έλεγχο της αλυσίδας εφοδιασμού. Η προσέγγιση αυτή ενδέχεται να αποδειχτεί ιδιαίτερα

¹⁶ COM(2002) 347 τελικό, 2 Ιουλίου 2002.

αποτελεσματική σε περιπτώσεις όπου στο εμπόριο δεσπόζουν σχετικά λίγοι προμηθευτές και εισαγωγείς της ΕΕ. Το εθελοντικό σύστημα χορήγησης αδειών που περιγράφεται στο σημείο 4.2 παραπάνω θα παράσχει επίσης σημαντική στήριξη σ' αυτόν τον τύπο πρωτοβουλίας.

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που εργάζονται στον δασικό τομέα αναπτύσσουν σειρά πρωτοβουλιών για την καθιέρωση προσεγγίσεων περισσότερο προσαρμοσμένων, από κοινωνικής και περιβαλλοντικής πλευράς, στις επιχειρηματικές τους πρακτικές. Ένα τέτοιο σύστημα αναπτύσσεται από το Tropical Forest Trust¹⁷ (Πλαίσιο 3).

Ορισμένες αξιολογες πρωτοβουλίες που προέρχονται από τομείς άλλους εκτός του δασικού επεκτείνουν σήμερα τα όρια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Μεταξύ αυτών, η πιο αξιοσημείωτη είναι η πρωτοβουλία για τη διαφάνεια των εξορυκτικών βιομηχανιών, η οποία ξεκίνησε κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη και αναπτύσσεται σήμερα περαιτέρω από την Ομάδα των Οκτώ. Η πρωτοβουλία αυτή σκοπό έχει να εξετάσει το καίριο θέμα της χρηστής διαχείρισης των φυσικών πόρων και των εσόδων που προέρχονται από την εξόρυξή τους. Παρότι επικεντρώνεται στο πετρέλαιο, στο φυσικό αέριο και στην εξόρυξη, και δεν περιλαμβάνει την ξυλεία, η πρωτοβουλία αυτή καθορίζει ωστόσο ενδιαφέρουσες αρχές συνεργασίας μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και των χωρών παραγωγής και κατανάλωσης που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στο πλαίσιο του προγράμματος FLEGT.

Πλαίσιο 3 : η προσέγγιση του Tropical Forest Trust

Το TFT παρεμβαίνει στην αλυσίδα εφοδιασμού ξυλείας συνδέοντας τους παραγωγούς με τους προμηθευτές και τους προμηθευτές με τους αγοραστές που επιθυμούν να προμηθευτούν αειφόρα και νόμιμα προϊόντα ξυλείας.

Τα μέλη τους συμμετέχουν στο σύστημα αυτό, επειδή δεν διαθέτουν ούτε το χρόνο ούτε το ανθρώπινο δυναμικό για τη διαχείριση της ιδιαίτερα πολύπλοκης διαδικασίας της πιστοποίησης των δασικών πόρων και της διασφάλισης του μελλοντικού εφοδιασμού τους με νόμιμη και αειφόρο ξυλεία. Το TFT αναλαμβάνει για λογαριασμό τους τη διαδικασία αυτή.

Τα μέλη του TFT επενδύουν ένα καθορισμένο ποσοστό του ακαθάριστου περιθωρίου κέρδους του προϊόντος τους για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του TFT. Τα μέλη αποκομίζουν κέρδη από το επενδεδυμένο κεφάλαιο εξασφαλίζοντας τον εφοδιασμό ξυλείας βάσει πιο δεοντολογικών αρχών. Τα μέλη του TFT αποκτούν πρόσβαση στα προϊόντα ξυλείας που προέρχονται από συγκεκριμένα έργα που στηρίζουν. Πριν από την πιστοποίηση των έργων αυτών, τα μέλη του έχουν ήδη βεβαιωθεί ότι η αλυσίδα εφοδιασμού τους προέρχεται από έργο του οποίου ο στόχος είναι αποδεδειγμένα η πιστοποίηση με τη συνδρομή και την εποπτεία του TFT. Αφού εξασφαλίσουν στενή συνεργασία με τα έργα αυτά, τα μέλη του TFT έχουν τη δυνατότητα να διασφαλίζουν μακροπρόθεσμο εφοδιασμό πιστοποιημένων προϊόντων ξυλείας, αμέσως μετά την πιστοποίηση του έργου.

Το σύστημα που προτείνει το TFT περιλαμβάνει τις ακόλουθες πτυχές :

1. παροχή βοήθειας για την επεξεργασία κωδικών δεοντολογίας και πολιτικών στον τομέα των συμβάσεων προμηθειών ξυλείας·
2. συνδρομή για την κατανόηση της σημερινής κατάστασης της δασικής πολιτικής, των απόψεων των ενδιαφερομένων και των προβλημάτων των χωρών παραγωγής ξυλείας·
3. παροχή βοήθειας για τον εντοπισμό των νόμιμων πόρων που μπορούν να καταστούν αειφόροι και να πιστοποιηθούν·
4. ιστορικό και τρέχουσα αξιολόγηση της διαχείρισης των δασών·
5. τεχνική βοήθεια για τη βελτίωση της διαχείρισης των δασών, και
6. έλεγχο των επιδόσεων των μελών.

¹⁷ Το Tropical Forest Trust είναι μια οργάνωση που έχει συσταθεί με σκοπό την παροχή βοήθειας στους αγοραστές τροπικής ξυλείας για τον εφοδιασμό τους από δάση των οποίων η διαχείριση πληροί της προϋποθέσεις της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και για την ενίσχυση των ικανοτήτων πιστοποίησης.

Όσον αφορά τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, η Επιτροπή:

- θα αντλήσει διδάγματα από νέες πρωτοβουλίες που αφορούν την εταιρική κοινωνική ευθύνη και θα εξετάσει τους τρόπους εφαρμογής των διδαγμάτων αυτών στο δασικό τομέα·
- θα προωθήσει πρωτοβουλίες στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων της υποστήριξης για τη δημιουργία συντονιστικών οργάνων, της έγκρισης υψηλών προδιαγραφών ως προς τους κώδικες δεοντολογίας, της διαφάνειας των δραστηριοτήτων του ιδιωτικού τομέα και της εποπτείας από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες·
- θα προσφέρει υποστήριξη για την αύξηση της ικανότητας των αναπτυσσόμενων χωρών με στόχο την έναρξη πρωτοβουλιών στον ιδιωτικό τομέα, για παράδειγμα στον τομέα της εποπτείας των δασών, και
- θα ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, ιδίως με σκοπό: να παράσχει τεχνική και χρηματοδοτική βοήθεια για την εξασφάλιση της νομιμότητας σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού· να αναπτύξει και να εφαρμόσει κώδικες δεοντολογίας και συστήματα διαχείρισης της αλυσίδας εφοδιασμού· να χρησιμοποιήσει εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο για την επιβεβαίωση της συμμόρφωσης του προμηθευτή προς τον κώδικα δεοντολογίας· να διευκολύνει τον έλεγχο, μέσω τρίτων, της αλυσίδας εφοδιασμού, από την υλοτόμηση της ξυλείας έως τον τελικό καταναλωτή, και να δημοσιοποιήσει, υπό τη συμφωνημένη μορφή, την πρόοδο που έχει σημειωθεί για τη διασφάλιση της νομιμότητας των προϊόντων.

4.5. Χρηματοδότηση και επενδύσεις

Το πέμπτο στοιχείο του σχεδίου δράσης αφορά το θέμα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και της επένδυσης κονδυλίων σε έργα που ενδέχεται να ευνοήσουν την παράνομη υλοτομία.

4.5.1. Βελτίωση της υποχρέωσης επιμέλειας

Οι επενδύσεις κεφαλαίων μεγάλης κλίμακας σε επιχειρήσεις του δασικού τομέα, όπως χαρτοποιίας και χαρτοπολτού, παρουσιάζουν υψηλούς κινδύνους μακροπρόθεσμα αν δεν διαθέτουν σαφώς καθορισμένες, νόμιμες και αιεφόρες, πηγές εφοδιασμού ξυλείας. Οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να διαταραχθούν λόγω της περιβαλλοντικής και κοινωνικής ζημίας που προκαλούν, αλλά η τρέχουσα πρακτική των τραπεζικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά την επιλογή των έργων και την αξιολόγηση κινδύνων που ενέχουν οι επενδύσεις αυτές στο δασικό τομέα δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον κίνδυνο αυτό.

Οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που επενδύουν σε έργα του δασικού τομέα θα πρέπει να παροτρύνονται να αξιολογούν τον κίνδυνο που συνεπάγονται οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες, ο οποίος μπορεί να επηρεάσει τη βιωσιμότητα των επενδύσεών τους. Μεταξύ των σημαντικών κοινωνικών παραγόντων για τις επενδύσεις στο δασικό τομέα περιλαμβάνονται οι διενέξεις για την κυριότητα εκτάσεων και την πρόσβαση σε δασικούς πόρους (για παράδειγμα, θέματα αμφισβητούμενης κυριότητας γης ή αντιφάσεις μεταξύ επίσημων και παραδοσιακών δικαιωμάτων κυριότητας γης). Όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς παράγοντες, οι σημαντικότεροι είναι η έλλειψη μακροπρόθεσμης προσφοράς ξυλείας που έχει υλοτομηθεί κατά τρόπο νόμιμο και αιεφόρο (περίπτωση κατά την οποία η ενδιαφερόμενη εταιρεία θα μπορούσε να αναπτύξει μια σχέση έμμεσης εξάρτησης για τον εφοδιασμό της με παράνομα υλοτομημένη ξυλεία).

Ως προς τη βελτίωση της υποχρέωσης επιμέλειας, η Επιτροπή:

- θα ενθαρρύνει τις τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να λαμβάνουν υπόψη περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες κατά τις διαδικασίες περί της δέουσας επιμέλειας και κατά την αξιολόγηση της βιωσιμότητας των επενδύσεων στον δασικό τομέα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται κατά την έρευνα σχετικά με την προσφορά και τις πηγές ξυλείας που είναι διαθέσιμες μακροπρόθεσμα·
- θα ευνοήσει την ανάπτυξη ειδικών διαδικασιών περί της δέουσας επιμέλειας σε περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο για τα ιδρύματα εξαγωγικών πιστώσεων, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και για την Επενδυτική Διευκόλυνση της Κοτονού, δεδομένου ότι οι μηχανισμοί αυτοί λειτουργούν με δημόσια κονδύλια. Οι διαδικασίες επιλογής των έργων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία ή υπέρμετροι μελλοντικοί κίνδυνοι άσκησης παράνομων δραστηριοτήτων στο δασικό τομέα, και
- θα εντοπίσει τρόπους για την παροχή βοήθειας σε ιδρύματα εξαγωγικών πιστώσεων και άλλους δημόσιους φορείς δανειοδότησης για την εξασφάλιση καλύτερης πληροφόρησής τους όσον αφορά τις επενδύσεις στον δασικό τομέα και τους συνδεδεμένους κινδύνους.

4.6. Στήριξη του σχεδίου δράσης με ισχύουσες νομοθετικές πράξεις

4.6.1. Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Δυνάμει της απόφασης-πλαisiού του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2001 (2001/500/ΔΕΥ)¹⁸, τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από προϊόντα «σοβαρών εγκλημάτων». Τα εγκλήματα αυτά πρέπει, οπωσδήποτε, να περιλαμβάνουν τα εγκλήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μεγίστης διάρκειας άνω του έτους, ή, στα κράτη των οποίων το νομικό σύστημα προβλέπει ελάχιστες ποινές, τα εγκλήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με μέτρο ασφαλείας ελαχίστης διάρκειας άνω των έξι μηνών. Έτσι, η ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από την παράνομη υλοτομία ή από συναφή εγκλήματα εξαρτάται από το κατά πόσον η δραστηριότητα αυτή αποτελεί σοβαρό έγκλημα σύμφωνα με τον προαναφερόμενο ορισμό.

Η οδηγία της ΕΕ του 1991 κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁹, όπως τροποποιήθηκε το 2001²⁰, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ιδίως απαιτώντας από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να δηλώνουν κάθε ύποπτη συναλλαγή για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Καλύπτει τη νομιμοποίηση εσόδων προερχόμενων από ευρύ φάσμα σοβαρών εγκλημάτων αλλά δεν καθορίζει τα σοβαρά εγκλήματα κατά τον ίδιο τρόπο όπως η προαναφερόμενη οδηγία-πλαίσιο. Το άρθρο 1Ε της τροποποιηθείσας οδηγίας απαιτεί ωστόσο την ευθυγράμμιση του ορισμού της απόφασης-πλαisiού με τον ορισμό του σοβαρού εγκλήματος πριν από τις 15 Δεκεμβρίου 2004 προτάσει της Επιτροπής. Σύμφωνα με την τροποποίηση του 2001, ορισμένα εγκλήματα αναφέρονται ενώ άλλα εμπίπτουν σε γενική κατηγορία αδικημάτων που οδηγούν σε σημαντικά έσοδα ή που υπόκεινται σε αυστηρή ποινή φυλάκισης. Έτσι, τα κράτη μέλη μπορούν, εάν το επιθυμούν, να αντιμετωπίζουν τα εγκλήματα που συνδέονται με την παράνομη υλοτομία ως

¹⁸ EE L 182, 5.7.2001, σ. 1.

¹⁹ Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, EE L 166, 28.6.1991, σ. 77.

²⁰ Οδηγία 2001/97/ΕΚ, EE L 344, 28.12.2001, σ. 76.

σοβαρά εγκλήματα για τους σκοπούς της οδηγίας. Σήμερα, είναι ελάχιστα τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν τη νομοθεσία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στα αδικήματα που συνδέονται με την παράνομη υλοτομία. Πρέπει να σημειωθεί ότι η οδηγία ορίζει ότι νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπάρχει ακόμη και αν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχονται τα προς νομιμοποίηση περιουσιακά στοιχεία, διαπράττονται στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή τρίτης χώρας.

Όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η Επιτροπή:

- θα προβεί σε ανάλυση για τον καθορισμό του βαθμού στον οποίο η ισχύουσα νομοθεσία των κρατών μελών περί νομιμοποίησης εσόδων μπορεί να εφαρμοστεί σε εγκλήματα που διαπράττονται εις βάρος του δασικού τομέα και θα κοινοποιήσει ευρέως τις πληροφορίες αυτές σε τράπεζες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μονάδες δίωξης του οικονομικού εγκλήματος και μη κυβερνητικές οργανώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να ορίσουν την παράνομη υλοτομία ως έγκλημα για τους σκοπούς της οδηγίας 2001/97/EK περί νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
- θα παράσχει συνδρομή στη συνεργασία για την ανάπτυξη, κατά περίπτωση, για την ενίσχυση της ικανότητας των αναπτυσσόμενων χωρών να αντιμετωπίζουν ζητήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που συνδέονται με το δασικό τομέα, και
- θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μονάδων δίωξης οικονομικών εγκλημάτων των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά τα εγκλήματα που διαπράττονται εις βάρος του δασικού τομέα.

4.6.2. Η σύμβαση για το διεθνές εμπόριο των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES)

Η σύμβαση του 1973 για το διεθνές εμπόριο των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES) θα συμβάλει σημαντικά στον έλεγχο του εμπορίου ειδών δέντρων που απειλούνται με εξαφάνιση. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΚ συμμετέχουν στη CITES, καθώς και όλες οι υποψήφιες χώρες. Η CITES εφαρμόζεται σήμερα στην κοινοτική νομοθεσία μέσω του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 338/97 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1808/2001 της Επιτροπής, της 30ής Αυγούστου 2001. Η CITES έχει αναπτύξει μηχανισμούς για τη διασφάλιση του νόμιμου και βιώσιμου εμπορίου των ειδών που απαριθμούνται σ' αυτή.

Επί του παρόντος, απαριθμούνται 19 είδη δέντρων στα παραρτήματα I και II της CITES. Η συμπερίληψη στον κατάλογο αυτό σημαίνει ότι τα προϊόντα ξυλείας που προέρχονται από τα είδη αυτά μπορούν να εισαχθούν στην ΕΕ μόνο εφόσον συνοδεύονται από άδεια εξαγωγής της χώρας καταγωγής και από άδεια εισαγωγής της ΕΕ. Η άδεια εξαγωγής ισχύει μόνο εφόσον η ξυλεία έχει υλοτομηθεί νόμιμα εντός της χώρας καταγωγής. Η άδεια εισαγωγής στην ΕΕ χορηγείται μόνο όταν αποδεικνύεται ότι η χορήγηση της άδειας αυτής δεν θίγει την επιβίωση του είδους ή την έκταση του εδάφους που καταλαμβάνει το είδος αυτό. Επιπλέον, περιλαμβάνονται στο παράρτημα III ένα γένος και τρία είδη δέντρων - σε περιπτώσεις στις οποίες ορισμένες χώρες έχουν περιορίσει μονομερώς τις εξαγωγές των ειδών αυτών. Και στην περίπτωση αυτή, οι άδειες εξαγωγής που χορηγούνται για τα είδη αυτά ισχύουν μόνο εφόσον η ξυλεία έχει υλοτομηθεί νόμιμα.

Κατά τη 12η διάσκεψη των συμβαλλομένων μερών της CITES το 2002, συμφωνήθηκε να επιβληθούν περιορισμοί στο εμπόριο μακρόφυλλου μαονιού (*Swietenia macrophylla*) (με τη συμπερίληψή του στο παράρτημα II) λόγω ανησυχιών για υπέρμετρη εκμετάλλευση, καθώς και στο εμπόριο του είδους *Guaiacum* (*lignum vitae*, δέντρο της ζωής). Βάσει επιστημονικών αποδείξεων μπορεί να αποφασιστεί να προστεθούν τρία επιπλέον είδη στο μέλλον - ενώ υπάρχουν ήδη πολλά υποψήφια είδη.

Όσον αφορά τη σύμβαση για το διεθνές εμπόριο ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES), η Επιτροπή:

- θα προωθήσει την έρευνα σχετικά με τα είδη δέντρων που απειλούνται με εξαφάνιση ώστε να δικαιολογηθεί η συμπερίληψή τους στα παραρτήματα I και II της CITES και θα ενθαρρύνει τις χώρες παραγωγής ξυλείας να χρησιμοποιούν εθελοντικά τον κατάλογο των ειδών δέντρων του παραρτήματος III.
- θα καταβάλει προσπάθεια για την αντιμετώπιση των αδυναμιών του συστήματος αδειών που διέπει το εμπόριο των ειδών που παρατίθενται στα παραρτήματα της σύμβασης, και
- θα ενθαρρύνει τις τρίτες χώρες να διαχειρίζονται κατά τρόπο αειφόρο τα είδη δέντρων που καλύπτει η CITES ώστε να αποφεύγονται τυχόν εισαγωγικοί περιορισμοί δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού 338/97 του Συμβουλίου.

4.6.3. Άλλες νομοθετικές πράξεις

Η νομοθεσία των κρατών μελών για τα προϊόντα κλοπής και άλλα είδη νομοθεσίας είναι δυνατό να εφαρμοστούν σε ορισμένες περιπτώσεις στην παράνομη υλοτομία. Η νομοθεσία αυτή θα μπορούσε να επιτρέψει να αντιμετωπίζονται οι περιπτώσεις παράνομα υλοτομημένης ξυλείας στις χώρες κατανάλωσης ξυλείας αντί να απαγορεύεται η είσοδός της στην αγορά στο λιμένα εισόδου. Η νομοθεσία αυτή εμπίπτει ωστόσο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

Η σύμβαση του ΟΟΣΑ για τη δωροδοκία και τη διαφθορά μπορεί επίσης να εφαρμοστεί, δεδομένου ότι οι πρακτικές παράνομης υλοτομίας είναι στην κυριολεξία συνώνυμες της δωροδοκίας και της διαφθοράς.

Όσον αφορά τις λοιπές νομοθετικές πράξεις, η Επιτροπή:

- θα ευαισθητοποιήσει και θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν την ισχύουσα ποινική νομοθεσία και άλλες νομοθετικές πράξεις, συμπεριλαμβανομένης, ενδεχομένως, της νομοθεσίας για τα προϊόντα κλοπής και θα συγκεντρώνει και θα ανταλλάσσει σχετικές με το θέμα αυτό πληροφορίες,
- θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν μέτρα που περιλαμβάνονται στη δήλωση του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, συμπεριλαμβανομένης της άρνησης έγκρισης πίστωσης, κάλυψης ή άλλης στήριξης, όταν υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι μια σύμβαση εξαγωγής έχει ανατεθεί κατόπιν δωροδοκίας.

4.7. Η ξυλεία πολέμου

Ως ξυλεία πολέμου ορίζεται γενικά η ξυλεία που εμπορεύονται ένοπλες ομάδες και της οποίας τα έσοδα χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση ένοπλων συγκρούσεων. Κατά κανόνα, το εμπόριο αυτό απαγορεύεται από τις αρμόδιες δημόσιες διοικήσεις και, επομένως,

είναι παράνομο, αλλά ορισμένες φορές μπορεί να έχει «νόμιμο» χαρακτήρα εάν εγκρίνεται από μια κυβέρνηση και εφόσον διεξάγεται σε γεωγραφική ζώνη που έχει τεθεί υπό τον έλεγχό της. Η τελική έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων σχετικά με την παράνομη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και άλλων μορφών πλούτου στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό²¹ συνιστά την επεξεργασία διεθνούς ορισμού για την ξυλεία πολέμου.

Όσον αφορά την ξυλεία πολέμου, η Επιτροπή:

- θα υποστηρίζει τις προσπάθειες για τον ορισμό της ξυλείας πολέμου, μια απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε περαιτέρω δράση που θα αναληφθεί σε διεθνές επίπεδο·
- θα παρακολουθεί σε διεθνή φόρα κάθε σύσταση ως προς το θέμα αυτό που μπορεί να διατυπώνει το Συμβούλιο Ασφαλείας των ΗΕ·
- θα εργαστεί για την αναγνώριση και τη συμπερίληψη, στα προγράμματα συνεργασίας για την ανάπτυξη, του ρόλου που επιτελούν τα δάση στο πλαίσιο των συγκρούσεων και θα αντιμετωπίσει τα συναφή θέματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων πρόσβασης των τοπικών και αυτόχθονων πληθυσμών στα δάση από τα οποία εξαρτώνται για την επιβίωσή τους, καθώς και της χρηστής διακυβέρνησης σε απομακρυσμένες και αραιοκατοικημένες δασικές περιοχές, και
- θα αρχίσει συνομιλίες με τα κράτη μέλη, καθώς και με άλλους χορηγούς βοήθειας και χώρες με μεγάλη δασική κάλυψη σχετικά με το ρόλο των δασών κατά τη διάρκεια συγκρούσεων και σε καταστάσεις προ και μετά συγκρούσεων, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να ληφθεί υπόψη ο ρόλος αυτός σε εργασίες που συνδέονται με την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση.

5. ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Λόγω του εγκάρσιου χαρακτήρα της επιβολής της δασικής νομοθεσίας, της διακυβέρνησης και του εμπορίου απαιτείται υψηλό επίπεδο συντονισμού μεταξύ των διαφόρων τομέων και των διαφόρων παραγόντων. Η Επιτροπή θα δημιουργήσει συντονιστικό μηχανισμό, ο οποίος:

- θα λειτουργεί ως συντονιστικό κέντρο για την πρωτοβουλία FLEGT και θα διευκολύνει την εφαρμογή του σχεδίου δράσης FLEGT, ιδίως με τα υφιστάμενα μέσα·
- θα προσφέρει τεχνικές εισροές για την ανάπτυξη συμφωνιών εταιρικής σχέσης με σημαντικές χώρες παραγωγής ξυλείας·
- θα αναπτύξει ένα λεπτομερές και συντονισμένο σχέδιο εργασίας για το σχέδιο δράσης FLEGT με τα κράτη μέλη της ΕΕ·
- θα υποστηρίζει, με τους κυριότερους ενδιαφερόμενους κύκλους συμφερόντων του δασικού τομέα και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, διαδικασία διαβουλεύσεων για την πρωτοβουλία FLEGT στην ΕΕ και σε ενδεχόμενες χώρες εταίρους·
- θα συντονίζει τη στήριξη, από την Επιτροπή, των αναπτυσσόμενων διεθνών πρωτοβουλιών για την οικοδόμηση πολιτικής δέσμευσης με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας, και ιδίως των πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται επί του παρόντος

²¹ Έγγραφο S/2002/1146 του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ, 16 Οκτωβρίου 2002.

στην Αφρική και την Ασία και βρίσκονται ακόμη στο στάδιο του σχεδίου στη Λατινική Αμερική, ως προς την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση, και θα συντονίζει τις θέσεις της Επιτροπής στο πλαίσιο του διαλόγου με τις χώρες της Ομάδας των Οκτώ και την Κίνα·

- θα διασφαλίζει τη διάθεση των τεχνικών εισροών και συμβουλών που απαιτούνται για την εφαρμογή του προγράμματος FLEGT. Μεταξύ των άμεσων τεχνικών εισροών που απαιτούνται βραχυπρόθεσμα, περιλαμβάνονται:
 - η έρευνα για την έκταση της παράνομης υλοτομίας στο διεθνές εμπόριο και το δυναμικό που ενέχουν τα έμμεσα και δευτερογενή αποτελέσματα των μέτρων που θα λάβει η ΕΕ·
 - η οικονομική ανάλυση του αντίκτυπου της παράνομης υλοτομίας στις θιγόμενες χώρες και στην παγκόσμια οικονομία, στις περιπτώσεις που η ανάλυση αυτή δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί· και
 - η παροχή τεχνικής βοήθειας σε διαδοχικό στάδιο για την εγκατάσταση συστημάτων εντοπισμού της προέλευσης της ξυλείας και επαλήθευσης της νομιμότητας, τόσο στην ΕΕ όσο και στις χώρες εταίρους FLEGT (η Επιτροπή χρηματοδοτεί επί του παρόντος μελέτη για τον καθορισμό του πεδίου εφαρμογής μιας τέτοιας βοήθειας)·
- θα συμβάλει στην ανάπτυξη στρατηγικής για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της πρωτοβουλίας ώστε να συμπεριληφθούν σ' αυτή και άλλες σημαντικές αγορές κατανάλωσης ξυλείας, και
- θα παρακολουθεί την απήχηση του προγράμματος στους ενδιαφερόμενους κύκλους συμφερόντων του δασικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δασικών βιομηχανικών κλάδων της ΕΕ και των χωρών παραγωγής ξυλείας, καθώς και στις κυβερνήσεις και τις τοπικές κοινότητες των χωρών αυτών.

Σε πρώτο στάδιο, η διωπηρεσιακή συντονιστική ομάδα που έχει συσταθεί για την εκπόνηση του σχεδίου δράσης θα εξακολουθήσει να λειτουργεί ως συντονιστικός μηχανισμός των δραστηριοτήτων. Το κονδύλιο του προϋπολογισμού για τα τροπικά δάση, καθώς και διάφορα άλλα μέσα χρηματοδότησης της συνεργασίας για την ανάπτυξη θα συμβάλουν στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης.

Η Επιτροπή θα μεριμνήσει για την εφαρμογή του παρόντος σχεδίου δράσης από κοινού με τα κράτη μέλη και τις χώρες εταίρους. Η Επιτροπή θα ευνοήσει μια κοινή προσέγγιση με τα κράτη μέλη, ιδίως με το συντονισμό στο πλαίσιο της ομάδας Ευρωπαίων συμβούλων στον τομέα των τροπικών δασών (ETFAG)²² και σε παρόμοια συντονιστικά φόρα σε εθνικό επίπεδο. Βραχυπρόθεσμα, τα κεφάλαια λειτουργίας για την έναρξη του σχεδίου δράσης FLEGT θα παρασχεθούν κυρίως από το κονδύλιο του προϋπολογισμού για τα τροπικά δάση (B7-6200). Τα κεφάλαια αυτά θα χρησιμεύσουν για την εκτέλεση των καθηκόντων που θεωρείται ότι έχουν προτεραιότητα για την έναρξη του προγράμματος FLEGT, υπό την προϋπόθεση ότι τα καθήκοντα αυτά υπόκεινται σε χρηματοδότηση βάσει του κανονισμού που διέπει το κονδύλιο του προϋπολογισμού και σύμφωνα με τον εξάμηνο προγραμματισμό του

²² Η ομάδα Ευρωπαίων συμβούλων στον τομέα των τροπικών δασών (European Tropical Forest Advisers Group - ETFAG) είναι ένα φόρουμ που σκοπό έχει να προωθεί το συντονισμό μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών που αναπτύσσουν δραστηριότητες στο δασικό τομέα.

κονδυλίου του προϋπολογισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι το κονδύλιο του προϋπολογισμού για τα τροπικά δάση μπορεί να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται προς όφελος των αναπτυσσόμενων χωρών. Ο κανονισμός που χρησιμεύει ως νομική βάση για το κονδύλιο του προϋπολογισμού για τα τροπικά δάση θα λήξει στο τέλος του 2006. Η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη ένα σημαντικό στοιχείο, και συγκεκριμένα τη δυνατότητα διάθεσης πόρων για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων που συνδέονται με το FLEGT, όταν εξετάσει τη σκοπιμότητα υποβολής νέας πρότασης κανονισμού.

Είναι πιθανό ότι τα διαθέσιμα κεφάλαια δυνάμει του κονδυλίου του προϋπολογισμού δεν θα είναι επαρκή για τη στήριξη των προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας και ανάπτυξης των ικανοτήτων που θα απαιτηθούν στις χώρες εταίρους FLEGT παραγωγής ξυλείας. Ενδεχομένως, η Επιτροπή θα πρέπει επομένως να ενσωματώσει το πρόγραμμα FLEGT στα κυριότερα κοινοτικά προγράμματα της συνεργασίας για την ανάπτυξη σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα κληθούν επίσης να συμβάλουν σε ένα κοινό πρόγραμμα εργασίας με τη διάθεση πόρων ή υπό μορφή δραστηριότητας.

6. ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΣΤΑΔΙΑ

Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλούνται να εγκρίνουν τις προτάσεις της Επιτροπής που αποβλέπουν:

- στην έναρξη διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνιών εταιρικής σχέσης FLEGT με τις χώρες παραγωγής ξυλείας·
- στην υποβολή κανονισμού για τον καθορισμό του εθελοντικού συστήματος χορήγησης αδειών, παράλληλα με ευρεία διαβούλευση των ενδιαφερομένων φορέων και
- στην εξέταση των διαφόρων δυνατοτήτων θέσπισης νέων μέτρων – και των επιπτώσεών τους – καθώς και, αν δεν υπάρξει πολυμερής πρόοδος, τη δυνατότητα εφαρμογής νομοθετικών μέτρων για τον έλεγχο των εισαγωγών στην ΕΕ παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, και στην κοινοποίηση στο Συμβούλιο των αποτελεσμάτων των εργασιών αυτών εντός του 2004.

Καλούνται επίσης τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν την οικεία εθνική νομοθεσία που μπορεί να εφαρμοστεί για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και να ενημερώσουν την Επιτροπή για τα συμπεράσματά τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΤΡΕΧΟΥΣΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες για την προώθηση εθνικών, περιφερειακών και διεθνών πρωτοβουλιών που αποβλέπουν στην ανάληψη μεγαλύτερων δεσμεύσεων και στην έναρξη προγραμμάτων εργασίας για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη συμμετέχουν σε πολλές από τις πρωτοβουλίες αυτές μέσω αντιπροσωπιών σε πολυμερείς διαδικασίες, άμεσες πολιτικές πρωτοβουλίες και προγράμματα συνεργασίας για την ανάπτυξη. Οι πρωτοβουλίες αυτές συνοψίζονται παρακάτω:

Διεθνείς πρωτοβουλίες

Σε διεθνές επίπεδο, η πρώτη σημαντική δημόσια δήλωση έγινε κατά τη σύνοδο κορυφής της Ομάδας των Οκτώ στο Μπίρμιγχαμ το 1998. Μια ομάδα εργασίας, η οποία συγκροτήθηκε μετά τη σύνοδο κορυφής του Μπίρμιγχαμ, υπέβαλε έκθεση στη σύνοδο της Ομάδας των Οκτώ, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2002, στον Καναδά. Η έκθεση αυτή πρότεινε μέτρα για τον προσδιορισμό και την επαλήθευση της νόμιμης παραγωγής, τον εντοπισμό της προέλευσης της ξυλείας, καθώς και τη σήμανση και πιστοποίησή της, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα για την απαγόρευση της πρόσβασης παράνομων προϊόντων στην αγορά, με μέτρα στον τομέα της πολιτικής για τις δημόσιες συμβάσεις και τη συμβολή στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και στη διαχείριση των δασών. Η Ομάδα των Οκτώ δήλωσε επίσης ότι αναλαμβάνει τη δέσμευση να καθορίσει δράσεις τόσο στις χώρες παραγωγής όσο και στις χώρες κατανάλωσης ξυλείας.

Δηλώσεις έγιναν επίσης σε άλλα πολυμερή φόρα. Το Νοέμβριο του 2001, η 31η σύνοδος του Διεθνούς Συμβουλίου για την Τροπική Ξυλεία (ITTC) (ITTC-31) εξέδωσε απόφαση σχετικά με την επιβολή της δασικής νομοθεσίας στο πλαίσιο της βιώσιμης παραγωγής και εμπορίου ξυλείας. Το Μάιο του 2002, κατά την 32η σύνοδό της, το ITTC (ITTC-32) εξέδωσε απόφαση περί της επιβολής της δασικής νομοθεσίας στην Αφρική με σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων σχετικά με δάση της Δημοκρατίας της Κεντρικής Αφρικής, της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό, της Δημοκρατίας του Κονγκό (Κονγκό-Μπραζαβίλ) για τη βελτίωση της διαχείρισης των παραχωρήσεων δασικών εκτάσεων και την διασφάλιση της διαφύλαξης σε προστατευόμενες περιοχές.

Το Μάρτιο του 2002, στη δεύτερη σύνοδο του φόρουμ των ΗΕ για τα δάση (UNFF-2) εκπονήθηκε υπουργικό μήνυμα προς την Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ) το οποίο, μεταξύ άλλων, καλεί να αναληφθεί άμεση δράση για την επιβολή της εθνικής δασικής νομοθεσίας και για το διεθνές εμπόριο δασικών προϊόντων. Κατά την εξέταση του θέματος της επιτευχθείσας προόδου για την καταπολέμηση της αποψίλωσης και της υποβάθμισης των δασών, το UNFF-2 τόνισε επίσης το σημαντικό ρόλο των πρωτοβουλιών για την αποτελεσματικότερη επιβολή της νομοθεσίας και προέβη σε έκκληση προς τις κυβερνήσεις προκειμένου να μεριμνήσουν για την επιβολή της νομοθεσίας και την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας.

Η σύμβαση του 2002 για τη βιοποικιλότητα υιοθέτησε εκτεταμένο πρόγραμμα εργασίας για τη δασική βιοποικιλότητα, το οποίο περιλαμβάνει σειρά προτεινόμενων δράσεων όσον αφορά την προώθηση της επιβολής της δασικής νομοθεσίας και μέτρων για την αντιμετώπιση του συναφούς εμπορίου.

Περιφερειακές πρωτοβουλίες

Η Παγκόσμια Τράπεζα συντονίζει επί του παρόντος περιφερειακές πρωτοβουλίες, στην Ασία και την Αφρική, για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση²³. Στην Ασία, σειρά συναντήσεων για τον περιφερειακό προγραμματισμό οδήγησαν το Σεπτέμβριο του 2001 σε υπουργική διάσκεψη στο Μπαλί (Ινδονησία). Στο τέλος της διάσκεψης έγινε η ακόλουθη υπουργική διακήρυξη: «Αναγνωρίζοντας ότι όλες οι χώρες, τόσο οι χώρες εισαγωγής όσο και οι χώρες εξαγωγής, επιτελούν ένα ρόλο και φέρουν ευθύνη για την καταπολέμηση του δασικού εγκλήματος, ιδίως για την εξάλειψη της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς παράνομου εμπορίου ξυλείας» (πρβ. παράρτημα 3). Έχουν συσταθεί ασιατική Ομάδα Δράσης FLEGT και συναφή συμβουλευτικά όργανα, αποτελούμενα από από αντιπροσώπους του κλάδου και μη κυβερνητικών οργανώσεων και, επί του παρόντος, έχει αρχίσει η επεξεργασία ουσιαστικού προγράμματος εργασίας. Οι υπουργοί θα συναντηθούν εκ νέου εντός του 2003 για την εξέταση της προόδου.

Στην Αφρική, προβλέπεται η διοργάνωση υπουργικής διάσκεψης το 2003. Η συνάντηση αυτή σκοπό έχει να ενθαρρύνει την ανάληψη δεσμεύσεων από τις αφρικανικές χώρες σε υψηλό πολιτικό επίπεδο ώστε να ενισχυθούν οι ικανότητες για τη διακυβέρνηση στον τομέα των δασών, ιδίως για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας. Προβλέπεται ότι οι συμμετέχοντες θα εγκρίνουν υπουργική δήλωση και ότι θα ξεκινήσει πρόγραμμα εργασίας για να δοθεί συνέχεια στη διάσκεψη.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και πολλά κράτη μέλη της ΕΕ έχουν υποστηρίξει σθεναρά τις διαδικασίες αυτές στην Ασία και στην Αφρική - τόσο μέσω πολιτικής στήριξης όσο και μέσω χρηματοδοτικών εισφορών.

Η παράνομη υλοτομία και η διακυβέρνηση αποτελούν επίσης το επίκεντρο δύο σημαντικών εταιρικών σχέσεων τύπου Π, οι οποίες ανελήφθησαν κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ) – και συγκεκριμένα, της εταιρικής σχέσης για τα ασιατικά δάση, που ξεκίνησε από την Ιαπωνία και την Ινδονησία, και της εταιρικής σχέσης για την προστασία του δάσους της λεκάνης του Κονγκό, η οποία ξεκίνησε με πρωτοβουλία των Ηνωμένων Πολιτειών και της Νότιας Αφρικής.

Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφρασε την πρόθεσή της να καταπολεμήσει την παράνομη υλοτομία και το συναφές εμπόριο στην ανακοίνωσή της στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με τίτλο «προς μια παγκόσμια σύμπραξη για αειφόρο ανάπτυξη»²⁴ και στο 6ο κοινοτικό πρόγραμμα περιβαλλοντικής δράσης²⁵.

Για την προετοιμασία του παρόντος σχεδίου δράσης, η Επιτροπή διοργάνωσε διεθνές συνέδριο εργασίας στις Βρυξέλλες από τις 22 έως τις 24 Απριλίου 2002. Στο συνέδριο αυτό έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΕ, των κυβερνήσεων διαφόρων τρίτων χωρών παραγωγής και εισαγωγής ξυλείας, των δασικών βιομηχανιών καθώς και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

²³ Λεπτομερής παρουσίαση των πρωτοβουλιών αυτών περιλαμβάνεται στον ακόλουθο δικτυακό τόπο: <http://lnweb18.worldbank.org/ESSD/essdext.nsf/14ByDocName/ForestGovernanceProgramMinisterialProcesses>

²⁴ COM(2002) 82, 13.02.02.

²⁵ Απόφαση αριθ. 16000/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, 22 Ιουλίου 2002

Κατά το εν λόγω συνέδριο εργασίας, εξετάστηκαν οι μέθοδοι ελέγχου της διείσδυσης στην ΕΕ παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, και ιδίως η προσφυγή στην οικεία νομοθεσία και στις άδειες που επιβεβαιώνουν τη νομιμότητα των προϊόντων, η ανταλλαγή στοιχείων και η συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών αρχών, η εφαρμογή των διαδικασιών περί της δέουσας επιμέλειας από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η λήψη μέτρων για να διασφαλιστεί ότι μόνο η νόμιμη ξυλεία είναι επιλέξιμη στις δημόσιες συμβάσεις. Περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με το συνέδριο εργασίας είναι διαθέσιμες σε απευθείας σύνδεση στον ακόλουθο δικτυακό τόπο:

http://europa.eu.int:8082/comm/external_relations/flegt/intro/index.htm

Εν συνεχεία, επ' ευκαιρία της ΠΔΑΑ που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 2002 στο Γιοχάνεσμπουργκ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διοργάνωσε παράλληλη εκδήλωση σχετικά με την παράνομη υλοτομία. Η ΕΕ, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία ήσαν παρούσες. Κατά την εν λόγω εκδήλωση, στην οποία έλαβαν επίσης μέρος κυβερνήσεις χωρών παραγωγής και αντιπρόσωποι του ιδιωτικού τομέα και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όλα τα μέρη συμφώνησαν ότι πρέπει να συνεργαστούν για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας.

Πρωτοβουλίες των κρατών μελών της ΕΕ

Τα κράτη μέλη της ΕΕ αναπτύσσουν επί του παρόντος πολλές δραστηριότητες για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς εμπορίου. Με την επιφύλαξη της συμμόρφωσής τους προς τις νομοθετικές ρυθμίσεις της ΕΕ, στις ακόλουθες παραγράφους αναφέρονται ορισμένα παραδείγματα των τύπων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται.

Η Δανία, η οποία είχε αναλάβει την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διοργάνωσε από κοινού με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παράλληλη εκδήλωση σχετικά με την παράνομη υλοτομία στα πλαίσια της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ) τον Αύγουστο του 2002. Η κυβέρνησή της θεωρεί ότι η καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς εμπορίου αποτελούν πρωταρχική προτεραιότητα και, μεταξύ των δραστηριοτήτων που έχουν ήδη αναληφθεί, η Δανία έχει σχεδόν ολοκληρώσει την επεξεργασία κατευθυντήριων γραμμών για την αγορά τροπικής ξυλείας στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δημόσιες αρχές προμηθεύονται τροπική ξυλεία υλοτομημένη αποκλειστικά κατά τρόπο νόμιμο και αειφόρο.

Η Φινλανδία επεξεργάζεται επί του παρόντος στρατηγική ανάπτυξης για τη συνεργασία στο δασικό τομέα, η οποία θα μπορούσε ιδίως να δώσει έμφαση στην παράνομη υλοτομία. Η Φινλανδική Ομοσπονδία Δασικών Βιομηχανιών έχει προβεί εξάλλου σε δήλωση για την υποστήριξη των προσπαθειών που αποβλέπουν στην εξάλειψη της παράνομης υλοτομίας. Το κείμενο της δήλωσης είναι διαθέσιμο στον ακόλουθο δικτυακό τόπο:

<http://english.forestindustries.fi/press/2002/081102.html>.

Η Γαλλία παρέχει την υποστήριξή της στην πρωτοβουλία που αναπτύσσεται στην Αφρική, στον τομέα της επιβολής της νομοθεσίας και της διακυβέρνησης στο δασικό τομέα (AFLEG), σε σύμπραξη με τις ΗΠΑ, το ΗΒ, την Ελβετία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα θέματα παράνομης υλοτομίας και εμπορίου θα εξεταστούν επίσης στο πλαίσιο περιφερειακών και εθνικών έργων συνεργασίας, με δραστηριότητες που περιστρέφονται γύρω από την ανάπτυξη των ικανοτήτων, τη συγκέντρωση πληροφοριών και τη στήριξη του ελέγχου δασικών δραστηριοτήτων. Η Γαλλία προσπαθεί επίσης να ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα, και ιδίως τις γαλλικές εταιρείες, να θέσουν σε εφαρμογή τον κώδικα δεοντολογίας για τη διαχείριση των δασών.

Έχει εγκαινιαστεί διάλογος στο πλαίσιο της εθνικής ομάδας εργασίας για τα υδροχαρή τροπικά δάση ώστε να καταπολεμηθεί το πρόβλημα της παράνομης υλοτομίας σε εθνικό επίπεδο με δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και με την προσφυγή σε ειδικά μέσα πολιτικής, όπως η πολιτική στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Έχει ξεκινήσει μελέτη για τον αντίκτυπο των ενδεχόμενων μέτρων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, υπό την αιγίδα των υπουργείων Περιβάλλοντος και Δασών. Η Γαλλική Υπηρεσία Ανάπτυξης (AFD) εξετάζει επίσης τις δυνατότητες ενίσχυσης των ελέγχων κατά την εφαρμογή των σχεδίων δασικής διαχείρισης που υποστηρίζονται από τη γαλλική συνεργασία για την ανάπτυξη.

Η Γερμανία υιοθέτησε το 2002 νέα στρατηγική συνεργασίας για την ανάπτυξη στο δασικό τομέα. Η καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας αποτελεί μία από τις προτεραιότητές της που επισημαίνονται στη γερμανική συνεργασία για την ανάπτυξη στον τομέα αυτό. Η στρατηγική αυτή προτείνει την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και της παράνομης διακίνησης ξυλείας, καθώς και του εμπορίου άλλων δασικών προϊόντων παράνομης εκμετάλλευσης (για παράδειγμα κρέας θηραμάτων ή άγριων ζώων) δίνοντας έμφαση στους ακόλουθους τομείς δράσης: ανάπτυξη διαφανών διαδικασιών για τη χορήγηση παραχωρήσεων και τη χρήση των αδειών, δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου και ποινικών κυρώσεων (επιβολή της νομοθεσίας), συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες αυτές, δημιουργία κινήτρων στις χώρες εισαγωγής για να ευνοηθεί η αγορά, τόσο από τις δημόσιες αρχές όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, προϊόντων ξυλείας που προέρχονται από δάση αειφόρου διαχείρισης και πιστοποιούνται από ανεξάρτητες αρχές, και στήριξη των χωρών εταίρων στις προσπάθειές τους να θέσουν σε εφαρμογή και να επεκτείνουν τη σύμβαση CITES στα είδη που απειλούνται με εξαφάνιση (προστασία των απειλούμενων ειδών που απαριθμούνται στον κατάλογο της σύμβασης και συμπερίληψη περαιτέρω ειδών στο παράρτημα 3). Οι δράσεις που διεξάγονται στους τομείς αυτούς θα εφαρμοστούν μέσω προγραμμάτων συνεργασίας για την ανάπτυξη, κατά περίπτωση.

Το πλήρες έγγραφο στρατηγικής είναι διαθέσιμο στην αγγλική, σε απευθείας σύνδεση, στον ακόλουθο δικτυακό τόπο:

http://www.gtz.de/forest-policy/download/Documents/German%20Government/BMZ_Forest_Sector_Concept_2002.pdf

Οι **Κάτω Χώρες** δεν διαθέτουν συγκεκριμένη πολιτική όσον αφορά την παράνομη υλοτομία, ωστόσο λαμβάνουν σειρά κατάλληλων μέτρων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και στο εξωτερικό μέσω προγραμμάτων συνεργασίας για την ανάπτυξη. Το ζήτημα αυτό προσελκύει ολοένα και μεγαλύτερη προσοχή στη χώρα αυτή.

Στο εθνικό πλαίσιο, χρησιμοποιείται ο κατάλογος των προσαρτημάτων της Σύμβασης για το εμπόριο των ειδών που απειλούνται με εξαφάνιση (CITES) για τον έλεγχο του παράνομου εμπορίου ειδών δέντρων που απειλούνται με εξαφάνιση. Επιπλέον, οι Κάτω Χώρες υποστηρίζουν ειδικό πρόγραμμα για την «Αξιολόγηση των ειδών δέντρων βάσει των κριτηρίων του καταλόγου CITES» με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση της σύμβασης για την προστασία των ειδών δέντρων που απειλούνται με εξαφάνιση. Οι Κάτω Χώρες προωθούν επίσης ενεργά τις διαδικασίες πιστοποίησης της ξυλείας, οι οποίες αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της νομιμότητας των πηγών εφοδιασμού στη χώρα καταγωγής του προϊόντος.

Με βάση τη συνεργασία για την ανάπτυξη, οι Κάτω Χώρες υποστηρίζουν, μέσω έργων και μέσω της τομεακής προσέγγισης, πρωτοβουλίες για την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης στον δασικό τομέα σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, συμπεριλαμβανομένων του Περού, της Γουατεμάλας, του Ισημερινού και του Σουρινάμ. Οι Κάτω Χώρες

χρηματοδοτούν επίσης σειρά μικρότερων συναφών έργων που θέτει σε εφαρμογή το IUCN - Netherlands σε ορισμένες χώρες.

Το **Ηνωμένο Βασίλειο** υποστηρίζει την υπουργική διαδικασία, τόσο στην Ασία όσο και στην Αφρική, για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση. Το πρόβλημα αυτό αντιμετωπίζεται μέσω πολιτικών δράσεων και εθνικών προγραμμάτων στην Ινδονησία, στο Καμερούν και σε ορισμένες περιοχές της Κεντρικής Αμερικής (μεταξύ άλλων). Τον Απρίλιο του 2002, το Ηνωμένο Βασίλειο υπέγραψε μνημόνιο συμφωνίας με την κυβέρνηση της Ινδονησίας για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και του συνδεδεμένου διεθνούς εμπορίου παράνομα υλοτομημένης ξυλείας και προϊόντων ξυλείας. Το μνημόνιο συμφωνίας περιλαμβάνει συμφωνία για τη συνεργασία όσον αφορά νομικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις, τα συστήματα επαλήθευσης της νομιμότητας και τη χρηματοδοτική και τεχνική βοήθεια. Τόσο η διαδικασία που οδήγησε στην υπογραφή αυτού του μνημονίου συμφωνίας, όσο και τα προβλήματα που ανέκυψαν εν συνεχεία ως προς την εφαρμογή του, προσφέρουν πολύτιμα διδάγματα για τις διάφορες συνιστώσες του σχεδίου δράσης που προετοιμάζει σήμερα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το ΗΒ έχει προχωρήσει επίσης σημαντικά στη μεταρρύθμιση της πολιτικής του στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ώστε να διασφαλιστεί η αγορά από τις δημόσιες αρχές αποκλειστικά νόμιμα υλοτομημένης και παραγόμενης κατά τρόπο αειφόρο ξυλείας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΞΥΛΕΙΑΣ

Η παγκόσμια αγορά παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας ξύλου κυριαρχείται ευρύτατα από τις εύκρατες ζώνες και τις βιομηχανικές χώρες (ΗΠΑ, ΕΕ, Καναδά, Ιαπωνία). Τα τροπικά προϊόντα αντιπροσωπεύουν μικρό ποσοστό των συνολικών εξαγωγών ξυλείας σε παγκόσμιο επίπεδο, και συγκεκριμένα το 16% της βιομηχανικής στογγύλης ξυλείας, το 13% της πριστής ξυλείας, του χαρτοπολτού και του χαρτιού και το 39% των σανίδων. Το μοναδικό προϊόν του τύπου αυτού που έχει δεσπόζουσα θέση στη διεθνή αγορά είναι η αντικολλητή ξυλεία (κοντραπλακέ) που κατασκευάζεται από τροπική σκληρή ξυλεία (71%).

Μια άλλη ιδιαιτερότητα του παγκόσμιου εμπορίου προϊόντων ξυλείας είναι ότι μεγάλο μέρος του εμπορίου δασικών προϊόντων είναι ενδοπεριφερειακό. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, το 80% του εμπορίου της Ευρώπης πραγματοποιείται μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών, το 85% των εξαγωγών από χώρες της Ασίας προορίζεται για τις χώρες της ίδιας περιοχής και το 80% των εισαγωγών της Βόρειας Αμερικής προέρχεται από την ίδια αυτή περιοχή. Η μοναδική περίπτωση στην οποία σημειώνονται σημαντικές εμπορικές διαπεριφερειακές ροές (άνω των 5 δις δολαρίων ΗΠΑ) είναι οι συναλλαγές από τη Βόρεια Αμερική προς την Ευρώπη και από τις δύο αυτές περιοχές προς την Ασία και την Ωκεανία²⁶.

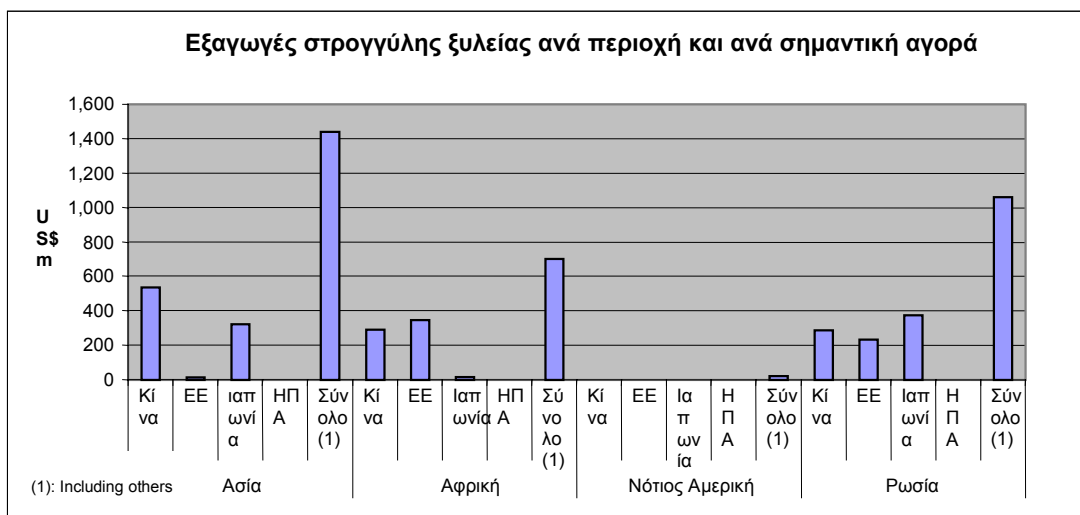
Ωστόσο, τα παρακάτω στοιχεία επιβεβαιώνουν τις δυνητικές επιπτώσεις που συνεπάγονται τα ενδεχόμενα εμπορικά μέτρα της ΕΕ στο παγκόσμιο εμπόριο ξυλείας και υπογραμμίζουν τη σημασία που ενέχει η καταβολή προσπαθειών για την επίτευξη ευρύτερης συνεργασίας με τις λοιπές κυριότερες χώρες κατανάλωσης ξυλείας μακροπρόθεσμα επί του θέματος αυτού.

Στρογγύλη ξυλεία

Βασικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- η ζήτηση στογγύλης ξυλείας από τις ασιατικές χώρες παραγωγής κυριαρχείται από την Κίνα και την Ιαπωνία·
- η ΕΕ είναι, ως προς την αξία, ο μεγαλύτερος εισαγωγέας στογγύλης ξυλείας αφρικανικής καταγωγής·
- το εμπόριο στογγύλης ξυλείας από τη Νότια Αμερική είναι αμελητέο·
- οι εισαγωγές στογγύλης ξυλείας από τη Ρωσία που πραγματοποιούν η Κίνα, η Ιαπωνία και η ΕΕ είναι περίπου ίδιας αξίας (παρότι η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας ως προς τον όγκο).

²⁶ Παγκόσμια Τράπεζα, Μελλοντικές εξελίξεις στις αγορές δασοκομικών προϊόντων (*World Bank, Future Developments in Forest Products Markets*) (1999).

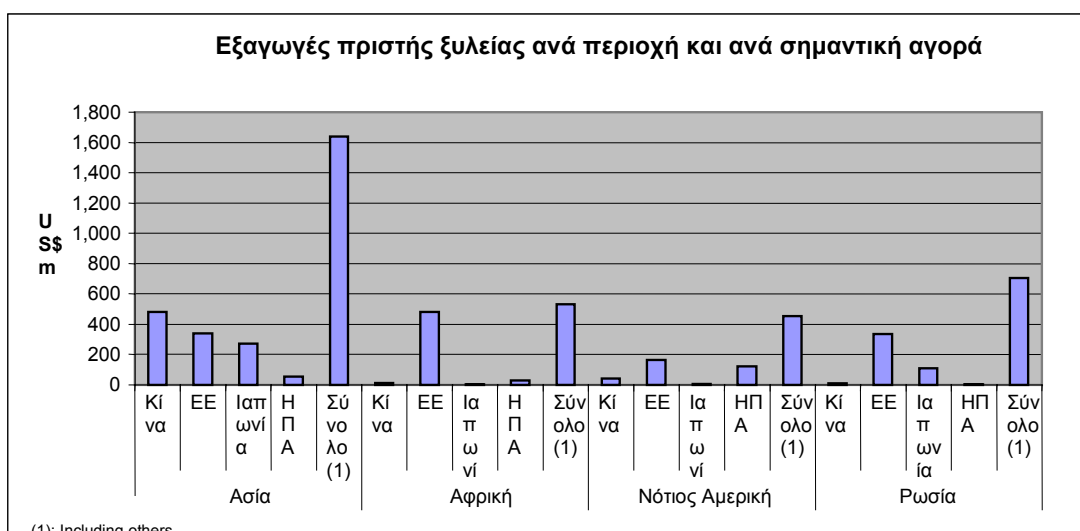
(1) συμπεριλαμβανομένων άλλων

Πηγή: βάση δεδομένων FAOSTAT της FAO σε απευθείας σύνδεση

Πριστή ξυλεία

Βασικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- η ΕΕ είναι η δεύτερη μεγαλύτερη αγορά πριστής ξυλείας από την Ασία, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύει, ως προς την αξία, το 21% του εμπορίου με την Ασία·
- η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πριστής ξυλείας από την Αφρική και αντιπροσωπεύει, ως προς την αξία, το 91% του εμπορίου της Αφρικής με τις τέσσερις κυριότερες αγορές·
- η ΕΕ αντιπροσωπεύει το 38% της αξίας των εξαγωγών πριστής ξυλείας από την Νότια Αμερική·
- οι εισαγωγές της ΕΕ ανέρχονται σχεδόν στο ήμισυ του εμπορίου πριστής ξυλείας από τη Ρωσία.

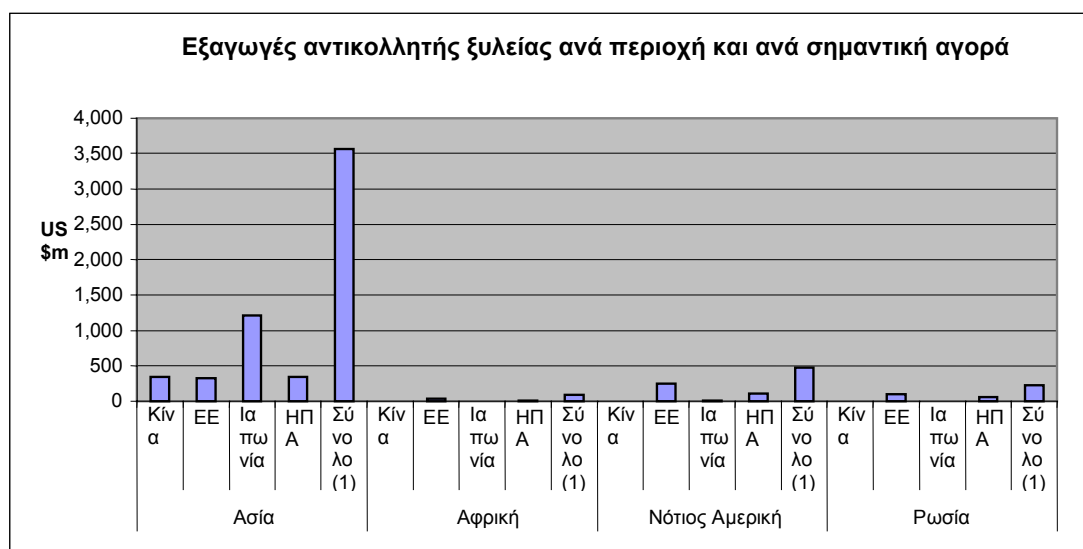
(1) συμπεριλαμβανομένων άλλων

Πηγή: βάση δεδομένων FAOSTAT της FAO σε απευθείας σύνδεση

Αντικολλητή ξυλεία (κοντραπλακέ)

Βασικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- η ΕΕ είναι, ως προς την αξία, η δεύτερη μεγαλύτερη αγορά αντικολλητής ξυλείας καταγωγής Ασίας, και αντιπροσωπεύει το 9% του εμπορίου·
- η ΕΕ είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας αντικολλητής ξυλείας από την Αφρική και αντιπροσωπεύει, ως προς την αξία, το 43% του (μικρού εύρους) εμπορίου της Αφρικής·
- η ΕΕ αντιπροσωπεύει το 51% της αξίας των εξαγωγών αντικολλητής ξυλείας από τη Νότια Αμερική.
- Οι εισαγωγές της ΕΕ ανέρχονται σχεδόν στο ήμισυ των εξαγωγών αντικολλητής ξυλείας από τη Ρωσία.

(1) συμπεριλαμβανομένων άλλων

Πηγή: βάση δεδομένων FAOSTAT της FAO σε απευθείας σύνδεση

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: Η ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΜΠΑΛΙ

Η ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΗΣ ΔΑΣΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΚΑΙ Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

Μπαλί, Ινδονησία

11 – 13 Σεπτεμβρίου 2001

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Εμείς, οι χώρες της Ανατολικής Ασίας και των λοιπών περιοχών που συμμετέχουμε στην παρούσα υπουργική διάσκεψη:

Έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι η ζωή των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών στηρίζεται στα δασικά οικοσυστήματα και ότι τα συστήματα αυτά αποτελούν πλούσια πηγή φυσικών και ανανεώσιμων πόρων για την ανθρωπότητα·

Ανησυχώντας ιδιαίτερα για τη σοβαρή παγκόσμια απειλή για την κληρονομιά αυτή λόγω των αρνητικών επιπτώσεων - στο επίπεδο του κράτους δικαίου - των παραβιάσεων της δασικής νομοθεσίας και των συναφών εγκλημάτων εις βάρος της δασικής κληρονομιάς, και ιδίως λόγω της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς αθέμιτου εμπορίου·

Αναγνωρίζοντας ότι η παράνομη υλοτομία και το συναφές αθέμιτο εμπόριο αποτελούν άμεση απειλή για τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα των δασών ολόκληρης της Ασίας και του υπόλοιπου κόσμου·

Αναγνωρίζοντας επίσης τις σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες που ενέχουν οι πρακτικές αυτές για τις χώρες μας, ιδίως για τις τοπικές κοινότητες και τα ενδεή και ευρισκόμενα σε δυσμενή θέση στρώματα του πληθυσμού·

Αναγνωρίζοντας, επιπλέον, ότι είναι πολλά και πολύπλοκα τα αίτια του προβλήματος αυτού, τόσο κοινωνικά και οικονομικά όσο και πολιτιστικά και πολιτικά·

Με την πεποίθηση ότι είναι επιτακτικά αναγκαίο να εξευρεθεί διαρκής λύση στο πρόβλημα των εγκλημάτων εις βάρος του δασικού τομέα, καθώς και ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξασφαλιστεί η χρηστή διακυβέρνηση·

Αναγνωρίζοντας ότι όλες οι χώρες, τόσο οι χώρες εισαγωγής όσο και οι χώρες εξαγωγής, επιτελούν ένα ρόλο και φέρουν ευθύνη για την καταπολέμηση του δασικού εγκλήματος, ιδίως για την εξάλειψη της παράνομης υλοτομίας και του συναφούς παράνομου εμπορίου ξυλείας·

Υπογραμμίζοντας ότι είναι επιτακτικά αναγκαίο να εξασφαλιστεί αποτελεσματική συνεργασία που θα επιτρέπει να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά σε εθνικό, τοπικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο·

Δηλώνουμε ότι είμαστε πρόθυμοι:

Να αναλάβουμε άμεση δράση για την εντατικοποίηση των εθνικών προσπαθειών και την παγίωση της διμερούς, περιφερειακής και πολυμερούς συνεργασίας με σκοπό την αντιμετώπιση των παραβιάσεων της δασικής νομοθεσίας και του δασικού εγκλήματος, ιδίως της παράνομης υλοτομίας, του συναφούς παράνομου εμπορίου και της διαφθοράς, καθώς και των αρνητικών επιπτώσεών τους στο κράτος δικαίου·

Να δημιουργήσουμε μηχανισμούς για την αποτελεσματική ανταλλαγή εμπειριών και πληροφοριών·

Να αναλάβουμε δράσεις που αποβλέπουν στην απαγόρευση της κυκλοφορίας παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, με την καθιέρωση ιδίως συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των ενδιαφερόμενων χωρών·

Να διερευνήσουμε τους τρόπους εξάλειψης της εξαγωγής και της εισαγωγής παράνομα υλοτομημένης ξυλείας, καθώς και τη δυνατότητα καθιέρωσης συστήματος προληπτικής ενημέρωσης για την ξυλεία που διατίθεται στο εμπόριο·

Να συμβάλλουμε στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλα μέσα, όσον αφορά τα δασικά εγκλήματα και τις απειλές που ενέχει η καταστροφή των δασών για τη μελλοντική περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ευημερία·

Να βελτιώσουμε τη διακυβέρνηση στο δασικό τομέα στις χώρες μας ώστε να επιτευχθεί η πραγματική εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας, να εξασφαλιστεί αποτελεσματικότερος σεβασμός των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και να προωθηθεί η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας·

Να επιδιώξουμε τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κοινοτήτων, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στο δασικό τομέα, ώστε να ενθαρρυνθεί με τον τρόπο αυτό η διαφάνεια, να μειωθούν οι κίνδυνοι διαφθοράς, να διασφαλιστεί μεγαλύτερη αμεροληψία και να μειωθεί στο ελάχιστο η υπέρ το δέον επιρροή ορισμένων προνομιακών ομάδων·

Να βελτιώσουμε τις οικονομικές προοπτικές των πληθυσμών που εξαρτώνται από τους δασικούς πόρους ώστε να μειωθούν τα κίνητρα της παράνομης υλοτόμησης και αδιάκριτης μεταποίησης των πόρων αυτών, συμβάλλοντας συγχρόνως στην αειφόρο διαχείριση των δασών·

Να επανεξετάσουμε τις ισχύουσες εθνικές δασικές πολιτικές και να αρχίσουμε τις κατάλληλες πολιτικές μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων των μεταρρυθμίσεων που έχουν σχέση με τη χορήγηση και την εποπτεία παραχωρήσεων, επιδοτήσεων και πλεονάζουσας ικανότητας μεταποίησης, ώστε να αποτραπούν οι παράνομες πρακτικές·

Να δώσουμε προτεραιότητα στις πιο επισφαλείς διασυνοριακές ζώνες, για τις οποίες απαιτείται συντονισμένη και υπεύθυνη δράση·

Να αναπτύξουμε και να επεκτείνουμε σε κάθε πρόσφορο επίπεδο τις δράσεις εποπτείας και αξιολόγησης των δασικών πόρων·

Να προβούμε στην οριοθέτηση των δασικών ζωνών, στην ακριβή και έγκαιρη χαρτογράφηση και να διευκρινίσουμε την κατανομή τους, καθώς και να δημοσιοποιήσουμε τις πληροφορίες αυτές στο ευρύτερο κοινό·

Να ισχυροποιήσουμε την ικανότητα των κυβερνήσεων, ιδιωτικών τομέων και κοινωνιών των πολιτών, τόσο σε μεμονωμένο όσο και σε συλλογικό επίπεδο, με σκοπό την πρόληψη, την εξιχνίαση και την καταστολή των δασικών εγκλημάτων.

Επιπλέον, για να διασφαλίσουμε την πλήρη αποτελεσματικότητα των προθέσεων της παρούσας δήλωσης και για να διερευνήσουμε επείγοντως τις δυνατότητες εφαρμογής σε εύθετο χρόνο σειράς σημαντικών ενδεικτικών δράσεων που θα αναπτυχθούν από τους τεχνικούς εμπειρογνώμονες που είναι παρόντες στην παρούσα συνεδρίαση:

Αναλαμβάνουμε να συγκροτήσουμε περιφερειακή Ομάδα Δράσης για την επιβολή της δασικής νομοθεσίας και τη διακυβέρνηση ώστε να υλοποιηθούν οι στόχοι της παρούσας δήλωσης·

Καλούμε τους αντιπροσώπους των ΜΚΟ, των βιομηχανιών, της κοινωνίας των πολιτών και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς που έλαβαν μέρος στην παρούσα διάσκεψη να συγκροτήσουν συμβουλευτική ομάδα της εν λόγω περιφερειακής Ομάδας Δράσης·

Αποφασίζουμε να συνεδριάσουμε εκ νέου σε υπουργικό επίπεδο το 2003 για να εξετάσουμε τα αποτελέσματα των πρώτων δράσεων που αποβλέπουν στην εφαρμογή των εν λόγω δεσμεύσεων, σε συνεργασία με τους αρμόδιους διεθνείς εταίρους·

Καλούμε τις χώρες μέλη της ASEAN και της APEC που έλαβαν μέρος στην παρούσα διάσκεψη να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της διάσκεψης αυτής στις προσεχείς συνόδους κορυφής της ASEAN και της APEC και να ζητήσουν την υποστήριξη των λοιπών μελών των οργανώσεών τους·

Αναλαμβάνουμε τη δέσμευση να καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να αποδίδεται η δέουσα σημασία στο ζήτημα του δασικού εγκλήματος στα μελλοντικά διεθνή φόρα, και ιδίως στην Παγκόσμια Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΔΑΑ) και στο Φόρουμ των Ηνωμένων Εθνών για τα Δάση, καθώς και στις οργανώσεις που είναι μέλη της *Σύμπραξης Συνεργασίας για τα Δάση (Collaborative Partnership on Forests)*·

Καλούμε τις χώρες της Ομάδας των Οκτώ και άλλους χορηγούς βοήθειας να εξετάσουν αναλυτικότερα τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμμετάσχουν στον αγώνα κατά του δασικού εγκλήματος, ιδίως με ενέργειες για την ενίσχυση των ικανοτήτων·

Παροτρύνουμε τις υπόλοιπες περιοχές να αναπτύξουν ανάλογες περιφερειακές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση του δασικού εγκλήματος.

Μπαλί, Ινδονησία

13 Σεπτεμβρίου 2001